

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSÁNAK HIVATALA
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE

Az alapvető jogok biztosának és a Magyarországon élő nemzetiségek
jogainak védelmét ellátó biztoshelyettes

KÖZÖS JELENTÉSE

az AJB-1505/2025. számú ügyben
egy települési roma nemzetiségi önkormányzat működési
nehézségeivel összefüggésben

(kapcsolódó ügyek: AJB-1506/2025., AJB-1507/2025., AJB-
1508/2025.)

Előadó: dr. Sipos Beáta

Érintett szervek:

Bagamér Nagyközség Roma Nemzetiségi Önkormányzat

Bagamér Nagyközség Önkormányzata

Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatal

2025.

Tartalomjegyzék

I. Az eljárás megindítása	3
1.1. A beadványok bemutatása.....	3
1.1.1. Bagamér Nagyközség Roma Nemzetiségi Önkormányzat elnökének panaszai	3
1.1.2. A Nemzetiségi Önkormányzat elnökhelyettesének és képviselőtársainak panasza	4
1.1.3. A vizsgálat megindítása	4
1.2. Az érintett alapvető jogok és alkotmányos elvek	5
1.3. Az alkalmazott jogforrások	5
II. A megállapított tényállás	6
2.1. Bagamér Nagyközség jegyzőjének válasza.....	6
2.1.1. A képviselői mandátum megszűnése	6
2.1.2. Meghatalmazás az elnöki feladatok ellátására, ülések összehívása	6
2.1.3. A nemzetiségi önkormányzat helyiséghasználata	8
2.1.4. A tiszteletdíjjal kapcsolatos új szabályozás	8
2.1.5. A nemzetiségi önkormányzat folyószámla kezelése, gazdálkodása	9
2.1.6. Együttműködés a két önkormányzat között	10
2.2. A Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatal válasza.....	11
2.2.1. A képviselői mandátum megszűnése	11
2.2.2. A képviselő-testületi ülések összehívása.....	11
2.2.3. A nemzetiségi önkormányzat helyiséghasználata	12
2.2.4. Bélyegzőhasználatra, képviselői tiszteletdíjakra vonatkozó szabályozás	13
2.2.5. A nemzetiségi önkormányzat gazdálkodása	14
2.2.6. A Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatal törvényességi felügyeleti tevékenysége	14
III. A vizsgálat megállapításai.....	15
3.1. A hatáskör tekintetében	15
3.2. Az alapvető jogok és elvek tekintetében	15
3.2.1. A jogállamiság elvéből levezethető jogbiztonság és az alkotmányos szervek közötti kölcsönös együttműködés követelménye	16
3.2.2. A nemzetiségi közösségek önkormányzáshoz való joga.....	17
3.3. Az ügy érdeme tekintetében	19
3.3.1. Jogszabályi háttér	19
3.3.2. A Nemzetiségi Önkormányzat működésével összefüggő nehézségek és a Hajdú- Bihar Vármegyei Kormányhivatal eljárásának vizsgálata	26
IV. Intézkedések	33

**Az alapvető jogok biztosa és a Magyarországon élő nemzetiségek
jogainak védelmét ellátó biztoshelyettes
közös jelentése
az AJB-1505/2025. számú ügyben**

(kapcsolódó ügyek: AJB-1506/2025., AJB-1507/2025., AJB-1508/2025.)

I. Az eljárás megindítása

1.1. A beadványok bemutatása

1.1.1. Bagamér Nagyközség Roma Nemzetiségi Önkormányzat elnökének panaszai

A Bagamér Nagyközség Roma Nemzetiségi Önkormányzatának (a továbbiakban: Nemzetiségi Önkormányzat) elnöke 2024-ben a roma nemzetiségi önkormányzat működésére vonatkozóan három panaszügyben több megkereséssel is fordult az Alapvető Jogok Biztosának Hivatalához.

Beadványaiban elsőként azt sérelmezte, hogy a Nemzetiségi Önkormányzat a 2023. december 14-én megtartott rendkívüli zárt ülésén a képviselői **mandátumának megszűnéséről döntött**, hivatkozva az Njtv. 102. § (1) bekezdés j) pontjában foglaltakra,¹ mely szerint egy éven át nem vett részt a képviselő-testület ülésén, ezért a megbízatása megszűnt. A panaszos egy későbbi megkeresésében jelezte, hogy az ügyben a Debreceni Törvényszékhez és a Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatalhoz is fordult a Nemzetiségi Önkormányzat határozatának hatályon kívül helyezése érdekében.

A mandátumának megszűnésével kapcsolatban kifejtette, hogy álláspontja szerint a helyettesítésével megbízott elnökhelyettes megbízatása csupán 2023. szeptember 30-ig szólt, amikor is az elnöki státusza automatikusan visszaállt. Sérelmezte, hogy bár ezt követően személyesen kezdeményezte a jegyzőnél a **Nemzetiségi Önkormányzat képviselő-testületének azonnali összehívását**, érdemi intézkedés azonban – kérése ellenére – nem történt.

A panaszos egy következő beadványában azt is kifogásolta, hogy korábban a **Nemzetiségi Önkormányzat által használt** Bagamér, Rákóczi u. 9. szám alatti **önálló ingatlant és az ahhoz tartozó helyiségeket Bagamér Nagyközség Önkormányzata kiürített, és az ott elhelyezett iratokat elvitette**. Levele szerint az épületben működő egyesület által használt helyiségben található dokumentumokat is elszállították, amelyről a panaszost, mint az egyesület vezetőjét nem értesítették. Sérelmezte, hogy a **Nemzetiségi Önkormányzat helyiséghasználatával összefüggésben** a települési önkormányzat 2023-ban arról nyilatkozott, hogy továbbiakban **nem tud önálló ingatlant biztosítani** a testület részére, tudomása szerint azonban a települési önkormányzat megvásárolta a településen lévő régi

¹ Njtv. 102. § (1) bekezdés j) pontja szerint A nemzetiségi önkormányzati képviselő megbízatása megszűnik, ha a nemzetiségi önkormányzati képviselő annak az ülésnek az időpontjától számítva, amelyről első ízben távol maradt, egy éven át nem vesz részt a képviselő-testület, közgyűlés ülésén.

szövetkezeti épületeket, amelyek egyikében a Nemzetiségi Önkormányzat megfelelően tudta volna folytatni a működését.

Mindezek mellett a panaszos sérelmezte a **Nemzetiségi Önkormányzat Szervezeti és Működési Szabályzatának** (a továbbiakban: SZMSZ) 1. számú mellékletét, amely egy 2. számú **bélyegzői lenyomatot** tartalmazott az elnökhelyettes aláírásával, annak ellenére, hogy a beadványozó álláspontja szerint az 1. számú hiteles bélyegző is az elnökhelyettes rendelkezésére állt. Sérelmezte egyúttal az SZMSZ VII. fejezetének 81. pontját, amely lehetővé teszi a **nemzetiségi önkormányzati képviselő tiszteletdíjának csökkentését és megvonását**. A panaszos a hivatkozott rendelkezés törvényességi felülvizsgálatát kérte a Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivataltól.

Mindezeket túl kifogásolta, hogy a Nemzetiségi Önkormányzat számlájáról 2023-ban olyan **kifizetések történtek, amelyekről elnökként nem tudott**, álláspontja szerint ezért meghatározott kifizetések nem tekinthetők jogszerűnek, amelyek miatt jelzése szerint már nyomozati eljárás indult.

A panaszos a beadványaiban arról is tájékoztatást adott, hogy a kialakult nehézségekkel, és problémákkal több alkalommal fordult Bagamér Nagyközség jegyzőjéhez és a települési önkormányzat, valamint a települési nemzetiségi önkormányzat törvényességi felügyeletét ellátó Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatalhoz is.

1.1.2. A Nemzetiségi Önkormányzat elnökhelyettesének és képviselőtársainak panasza

A fent jelzett beadványokat követően a **Nemzetiségi Önkormányzat elnökhelyettese és képviselőtársai** szintén panaszt tettek az Alapvető Jogok Biztosának Hivatalánál. Panaszukban az elnök – aki az 1.1.1. pontban kifejtettek alapján fordult panasszal az Alapvető Jogok Biztosának Hivatalához – tevékenysége ellen léptek fel közösen. Sérelmezték azt, hogy a korábbi elnök **nem vette tudomásul a képviselői mandátumának megszűnéséből következő elnöki megbízatásának megszűnését, amellyel a Nemzetiségi Önkormányzat működését ellehetetlenítette, mivel a pénzügyi forrásokhoz – a feladatalapú és a működési támogatások összegeihez – való hozzáférést is megakadályozta**. A nemzetiségi önkormányzati képviselők jelezték, hogy nem tudták megfelelően elvégezni a feladataikat, és attól tartottak, hogy a támogatásokat a Nemzetiségi Önkormányzatnak vissza kell majd utalnia.

Kifogásolták, hogy a korábbi elnök sértő hangnemben lépett fel a jegyzővel, a polgármesterrel, valamint a nemzetiségi önkormányzati képviselőkkel szemben, és 2022 óta nem tartotta a megfelelő szakmai kapcsolatot velük.

Az elnökhelyettes és képviselőtársai az alapvető jogok biztosának, valamint nemzetiségi biztoshelyettesének a segítségét kérték annak tisztázása érdekében, hogy milyen lehetőségeik lennének a helyzet rendezéséhez, valamint a nemzetiségi önkormányzati működésük folytatásához.

1.1.3. A vizsgálat megindítása

Az ügyben alapvető jogokkal összefüggő visszásság gyanúja merült fel, tekintettel erre, az Ajbt. 18. § (1) bekezdése, 20. § (1) bekezdése és a 21. § (1) bekezdés a)-b) pontjai alapján – figyelemmel az Ajbt. 41. § (5) bekezdésére – **vizsgálatot indítottunk**.

Vizsgálatunk keretében megkerestük Bagamér Nagyközség jegyzőjét és törvényességi felügyeleti eljárás keretében lefolytatandó vizsgálatra kértük fel a Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatal vezetőjét.

A panaszok benyújtását követően, a folyamatban lévő vizsgálatunk során lezajlott a nemzetiségi önkormányzati képviselők 2024. évi általános választása, melynek eredményeként az adott településen élő roma nemzetiségi közösség megválasztotta a képviselőit, amely alapján 2024. október 1-je után újra alakulhatott Bagamér Nagyközség Roma Nemzetiségi Önkormányzata. A képviselő-testület a nemzetiségi önkormányzat **elnökévé a korábbi elnökhelyettest** választotta. **A korábbi elnök a választáson nem szerzett mandátumot.** Vizsgálatunk tehát kizárólag a 2019-2024. közötti önkormányzati ciklusra terjedt ki, az újonnan megalakult nemzetiségi önkormányzati ciklust nem érintette.

1.2. Az érintett alapvető jogok és alkotmányos elvek

- A jogállamiság alapelvéből levezethető jogbiztonság és az alkotmányos szervek közötti kölcsönös együttműködés követelménye [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés: *„Magyarország független, demokratikus jogállam.”*];
- A nemzetiségek a magyar politikai közösségen belüli, állami védelmet és támogatást élvező kulturális és politikai közösségek [Alaptörvény Nemzeti hitvallás: *„A velünk élő nemzetiségek a magyar politikai közösség részei és államalkotó tényezők. Vállaljuk, hogy [...] a magyarországi nemzetiségek nyelvét és kultúráját [...] ápoljuk és megóvjuk.”*, Alaptörvény XXIX. cikk (1) bekezdés: *„A Magyarországon élő nemzetiségek államalkotó tényezők.”*];
- A nemzetiségi közösségek önkormányzáshoz való joga [Alaptörvény XXIX. cikk (2) bekezdés: *„A Magyarországon élő nemzetiségek helyi és országos önkormányzatokat hozhatnak létre.”*];
- A nemzetiségi jogok érvényesülése; a nemzetiségek alapvető jogainak részletes és garanciális szabályait a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény tartalmazza [Alaptörvény XXIX. cikk (3) bekezdés: *„A Magyarországon élő nemzetiségek jogaira vonatkozó részletes szabályokat, valamint a helyi és országos önkormányzataik megválasztásának szabályait sarkalatos törvény határozza meg.”*].

1.3. Az alkalmazott jogforrások

- Magyarország Alaptörvénye (Alaptörvény);
- Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (Ajbt.);
- az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 1/2023. (VI. 16.) AJB utasítás (SzMSz);
- A nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (Njtv.);
- Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (Mötv.);
- A helyi önkormányzatok törvényességi felügyeletének részletes szabályairól szóló 119/2012. (VI. 26.) Korm. rendelet [119/2012. (VI. 26.) Korm. rendelet];
- Bagamér Nagyközség Önkormányzatának Képviselő-testülete Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 13/2023. (XI. 07.) önkormányzati rendelet (Ör.).

II. A megállapított tényállás

2.1. Bagamér Nagyközség jegyzőjének válasza

2.1.1. A képviselői mandátum megszűnése

Megkeresésünkre érkezett válaszlevelében a jegyző mindenekelőtt megerősítette, hogy a Nemzetiségi Önkormányzat képviselő-testülete a 35/2023. (XII. 14.) számú határozatával mondta ki **a panaszos képviselői mandátumának megszűnését**, hivatkozva arra, hogy 2022. május 31. napján vett részt utoljára képviselő-testületi ülésen, a 2022. december 8-i ülésen már távolmaradt és azt követően sem jelent meg a testületi üléseken. A határozatban kimondták, hogy az Njtv. 102. § (1) bekezdés j) pontja alapján a panaszos képviselői mandátuma megszűnt, mivel több, mint egy éven keresztül nem vett részt testületi ülésen. A jegyző megerősítette azt is, hogy a panaszos a **Debreceni Törvényszékhez fordult a határozat megsemmisítése érdekében**.

2.1.2. Meghatalmazás az elnöki feladatok ellátására, ülések összehívása

A jegyző válasza szerint a panaszos – akadályoztatása miatt – **három alkalommal** adott **meghatalmazást** az elnökhelyettesnek e-mailen keresztül (2022. november 24-én 2022. november 25-től 2022. december 31-éig, 2023. február 1-én 2023. február 1-től 2023. július 31-éig, majd 2023. július 5-én 2023. július 1-től 2023. szeptember 30-áig) **az elnöki feladatok ellátására**. Az e-mailek értelmében egészségügyi és egyéb okok miatt vált szükségessé a meghatalmazás adása. Az első meghatalmazásban a panaszos felhívta a meghatalmazottat a 2022. évi munkaterv végrehajtására, azzal, hogy a bélyegzőt csak a testületi üléseken használhatja, egyúttal a bélyegző őrzésére a jegyzőt kérte fel. A panaszos a második meghatalmazásban az elnökhelyettest a Nemzetiségi Önkormányzat képviselőjében teljes körű eljárásra hatalmazta fel. A harmadik meghatalmazás nem rögzített mást, csak az időpontokat.

A jegyzőtől kapott tájékoztatás szerint a helyettesítéssel ebben a formában megbízott **elnökhelyettes azonban nem tudott valódi jogokat gyakorolni a Nemzetiségi Önkormányzat működése kapcsán**, mivel nem kapott hozzáférést az elnöktől a nemzetiségi önkormányzat bankszámlájához (a Nemzetiségi Önkormányzat folyószámláját kezelő pénzügyintézetnél csak az elnök és az elnökhelyettes együttes jelenléte esetén lehetett hozzáférni a bankszámlához), sem a bélyegző használatához, sem a szükséges e-mail-címekhez. A tartós akadályoztatásának időtartama alatt a korábbi elnök nem adott jogosultságot senkinek a Nemzetiségi Önkormányzat e-mail-fiókjához, és a hivatali kapujához való hozzáféréshez. Az elnökhelyettes ezért nem tudott teljeskörűen eljárni az elnök helyett, a meghívókat sem tudta elektronikus úton kiküldeni a Nemzetiségi Önkormányzat hivatalos elérhetőségéről.

Az ülések összehívásával kapcsolatban a jegyző kiemelte, hogy az Njtv. 90. §-a alapján **az elnök kötelessége összehívni a képviselő-testületet, akadályoztatása esetén pedig az elnökhelyettes látja el ezt a feladatot**. A Nemzetiségi Önkormányzat SZMSZ 36. pontja is tartalmazza ezt a rendelkezést, amely szerint az elnök hívja össze az ülést, a jegyzőt pedig meg kell hívni az ülésekre. A jegyző válasza szerint **a panaszos nem kezdeményezte 2023 szeptembere után** a képviselő-testület összehívását. A jegyző cáfolta, hogy a panaszos kérte volna az ülés összehívását, ugyanakkor jelezte azt is, hogy a panaszos, aki több, mint tíz éve képviselője, illetve elnöke a települési roma nemzetiségi önkormányzatnak, tisztában volt azzal,

hogy a Nemzetiségi Önkormányzat képviselő-testületi ülésének összehívása nem a jegyző feladata.

Tájékoztatásában ismertette a jegyző azt is, hogy a panaszos személyesen először 2023. november 20-a után járt a polgármesteri hivatalban, amikor az évi jegyzőkönyvek áttekintését kérte, mely alapján a jegyzőkönyveket a rendelkezésére bocsátották. A jegyző ekkor felhívta a panaszos figyelmét a jogszabály által kötelezően előírt közmeghallgatás tartására.

A képviselő-testületi ülésekre szóló **meghívókkal összefüggésben** arról kaptunk információt, hogy a jegyző korábban részletesen tájékoztatta a Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatalt ebben a tárgykörben, megkeresésünkre ezért mellékelte a kormányhivatalhoz eljuttatott levelet.

A **meghívók közlésével** kapcsolatban kitért arra, hogy a Nemzetiségi Önkormányzat SZMSZ 35., 36. pontjai azt írják elő, hogy „a testületi ülést az önkormányzat **elnöke írásbeli meghívóval hívja össze**, amelyet az ülés jegyzőkönyvéhez csatolni kell, az írásbeli előterjesztésekkel együtt. **Rendkívüli esetben a meghívás személyesen, vagy telefonon** is történhet. Az **elnök akadályoztatása esetén az ülések összehívása az elnökhelyettes feladata**, mindkettőjük akadályoztatása esetén az elnök által kijelölt képviselő hívja össze az ülést”. A Nemzetiségi Önkormányzat SZMSZ 33. pontja alapján „a testületi ülés meghívóját a napirendi pontok írásos anyagaival együtt **úgy kell kézbesíteni**, hogy azt a testület tagjai és a meghívottak **legalább 5 nappal az ülés előtt megkapják**”.

A jegyző ismertette, hogy a korábbi években mindig az elnök hívta össze a Nemzetiségi Önkormányzat képviselő-testületének ülését, és saját maga küldte ki a képviselők részére a meghívókat, a kézbesítés módjáról már nem volt információja. A jegyzőtől kapott tájékoztatás szerint, a képviselők elmondása alapján a **kialakult gyakorlat az volt, hogy az elnök személyesen** adta át részükre a meghívót egy borítékban. **A jegyzőnek azonban nem mutatott be kézbesítési igazolást, vagy nyugtát, ilyen dokumentumot nem csatolt az ülésekről készült jegyzőkönyvekhez sem.**

A megkeresésünkre adott tájékoztatás szerint a meghatalmazás ideje alatt mindvégig kapott meghívókat a korábbi elnök a képviselő-testületi ülésekre. A 2023. március 8-i, a 2023. május 31-i, a 2023. június 5-i, a 2023. július 13-i testületi ülésekre szóló meghívót az elnökhelyettes vitte el személyesen a képviselők lakcímére, és adta át részükre. A 2023. augusztus 31-i ülésre szóló meghívó és a napirendi pontokhoz kapcsolódó előterjesztés a jegyzőtől került kiküldésre elektronikus úton a képviselők és az elnök részére.

A 2023. december 14-i ülés meghívóját – amelyen a Nemzetiségi Önkormányzat képviselő-testülete döntött a panaszos képviselői mandátumának megszűnéséről – az elnökhelyettes vitte el a képviselőknek és a jegyzőnek, aki felhívta az elnökhelyettes figyelmét arra, hogy a zárt ülésre a panaszos részére is kell meghívót küldeni. Az elnökhelyettes a jegyzőt kérte meg (mivel elmondása szerint az elnök rendszeresen nem vette fel a telefont a képviselőtársainak és a leveleket sem vette át tőlük) a meghívó és az előterjesztés elektronikus úton történő megküldésére. Az iratok szerint **a jegyző küldte meg az elnök részére a meghívót és a vonatkozó előterjesztést.**

A jegyző kitért arra is, hogy az Ör. 60. § (3) bekezdés b) pontja² kimondja, **a nemzetiségi önkormányzat igénye szerint a Polgármesteri Hivatal látja el a testületi**

² Ör. 60. § (3) A nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény 80. § (2) bekezdése alapján az önkormányzat a következő módon biztosítja a Bagamér Nagyközség Roma Nemzetiségi Önkormányzat működésének feltételeit: b) a testületi működés postai, kézbesítési, gépelési, sokszorosítási feladatait a helyi

működés postai, kézbesítési, gépelési, sokszorosítási stb. feladatait. Ezzel kapcsolatban a jegyző azt jelezte, hogy **amennyiben felmerült ilyen igény** a Nemzetiségi Önkormányzat részéről, annak a Polgármesteri Hivatal eleget tett, de **a meghívók postázását egy alkalommal sem kérték.**

A vizsgált időszakban hatályos SZMSZ³ 54. § (4) bekezdése úgy fogalmazott, hogy „a Polgármesteri Hivatal **köteles a helyi nemzetiségi önkormányzat munkáját segíteni.** A Polgármesteri Hivatal **a postai kézbesítési, gépelési, sokszorosítási feladatok ellátásában közreműködik**”.

2.1.3. A nemzetiségi önkormányzat helyiséghasználata

A **helyiséghasználat kérdésével** kapcsolatban a jegyző arról nyújtott tájékoztatást számunkra, hogy a korábban a Bagamér Nagyközség Önkormányzatának tulajdonában lévő Bagamér, Rákóczi u. 9. szám alatti ingatlan, önálló **épület emberi tartózkodásra alkalmatlanná vált**, ezért a települési önkormányzat az ingatlan eladása mellett döntött.

Megerősítette, hogy a Nemzetiségi Önkormányzat részére ebben az épületben biztosították a helyiséghasználatot több évtizeden keresztül. A jegyző álláspontja szerint **az ingatlan az állaga miatt már méltatlan volt a nemzetiségi ügyek intézésére.** Jelezte viszont, hogy 2024 januártól **sikerült önálló helyiséget biztosítani** a Nemzetiségi Önkormányzat számára, amely **lényegesen korszerűbb, rendezettebb, mint az előző ingatlan** volt, további előnye, hogy **a Polgármesteri Hivatal közvetlen közelében található.**

A korábbi elnök azon panaszával összefüggésben, mely szerint nem értesítették az ingatlan eladásáról, arról kaptunk tájékoztatást, hogy a korábbi jegyző 2023. február 1-én **elektronikus úton megküldött levelében tájékoztatta** a panaszost, hogy a Rákóczi u. 9. szám alatti ingatlant értékesíteni fogják és ennek kapcsán a Nemzetiségi Önkormányzat, valamint a panaszos egyesülete által használt helyiséget ki kell üríteni, a kulcsokat pedig a polgármesternek vagy a pénzügyi vezetőnek kell átadni. Ezenkívül **felhívta** a panaszost **a bélyegző elnökhelyettes részére történő átadására** is annak érdekében, hogy a meghívókat és a jegyzőkönyveket ezzel tudja hitelesíteni. Felkérte továbbá a panaszost arra, hogy a banki katonokat módosítsa abból a célból, hogy az elnökhelyettes tudja teljesíteni a szükséges pénzügyi utalásokat. Tekintettel arra, a panaszos a bélyegzőt nem adta át, ezért a továbbiakban a 2. számú bélyegzőt használták.

A rendelkezésünkre bocsátott dokumentumokból és az ügyben kapott későbbi tájékoztatásból kiderült, hogy a bélyegzőhasználatra új szabályzatot fogadott el a Nemzetiségi Önkormányzat.

2.1.4. A tiszteletdíjjal kapcsolatos új szabályozás

A **képviselői tiszteletdíjak vonatkozásában** a jegyző ismertette, hogy a Nemzetiségi Önkormányzat képviselő-testülete 2023 februárjában módosította a SZMSZ-ét, mely új rendelkezésként tartalmazta a 81. pontot. Ez kimondja, hogy annak a képviselőnek, aki a testület munkájában fél évig nem vesz részt, és a rábízott feladatokat nem hajtja végre, a

nemzetiségi önkormányzat igénye szerint, valamint a működéssel, gazdálkodással kapcsolatos nyilvántartási, iratkezelési feladatokat a Polgármesteri Hivatal látja el, egyúttal az ezzel járó költségeket az önkormányzat viseli.

³ Bagamér Nagyközség Önkormányzatának Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 7/2023. (VI. 26.) önkormányzati rendelete.

távolmaradását igazolható módon nem menti ki, **a tiszteletdíját a nemzetiségi képviselő-testület fél évre 50%-kal csökkentheti, vagy teljes egészében megvonhatja.**

A jegyzői válasz alapján **ilyen intézkedésre nem került sor.** Kiemelte viszont, hogy 2023. június 1. napjától **minden nemzetiségi önkormányzati képviselő tekintetében felfüggesztették a tiszteletdíjakat,** mivel a Nemzetiségi Önkormányzat nem fért hozzá a folyószámlájához, ezért a kifizetéseket – a megkeresésünkre adott válasz idején – még nem tudták teljesíteni.

2.1.5. A nemzetiségi önkormányzat folyószámla kezelése, gazdálkodása

A jegyző **a Nemzetiségi Önkormányzat folyószámla kezelésével** kapcsolatban azt rögzítette, tudomása van arról, hogy a panaszos feljelentést tett a Nemzetiségi Önkormányzat által kapott 2022. és 2023. évi támogatások felhasználásával kapcsolatban, a nyomozati eljárás a válaszádkor még folyamatban volt. Ismertette, hogy a Nemzetiségi Önkormányzat pénzforgalmi számlájáról bármilyen kifizetés vagy tranzakció kizárólag kettős aláírással, az elnök és az elnökhelyettes együttes megjelenésével volt lehetséges. Mindemellett a később rendelkezésünkre bocsátott iratokból az is kiderült, hogy időközben a jegyző is feljelentést tett hűtlen kezelés gyanúja miatt, ismeretlen tettes ellen.

A rendelkezésükre álló információk és nyilvántartások szerint **utoljára 2023 májusában került sor pénzfelvételre** a Nemzetiségi Önkormányzat folyószámlájáról. **Ezt követően a Nemzetiségi Önkormányzat teljes mértékben a Bagamér Nagyközség Önkormányzata által nyújtott támogatásból tudta fedezni a kiadásait.**

A jegyző a pénzfelvétellel kapcsolatos problémákat észlelve megkereste az adott pénzügyintézetet, hogy miként lehetne módosítani az aláírási kartont a pénzfelvétel érdekében. Arról kapott tájékoztatást, hogy amíg a korábbi elnök szerepel a törzskönyvi bejegyzésben, addig kizárólag ő kezdeményezheti a módosítást. A Magyar Államkincstárnál (MÁK) a törzskönyvi bejegyzés módosítását csak elektronikus úton lehetett kérni, a megfelelő űrlap megküldésével, mivel azonban a Nemzetiségi Önkormányzat hivatali kapujához való hozzáférés sem volt biztosított az elnökhelyettes számára, ezért a törzskönyvi bejegyzésmódosításra tett intézkedések sem vezettek eredményre. A továbbiakban arról kaptunk tájékoztatást, hogy a jegyző segítségével a Nemzetiségi Önkormányzat hivatali kapuhoz történő csatlakozásának módosítását is kezdeményezték, ez viszont hosszadalmas folyamatnak tűnt, ezért **végül kérték a hivatali kapu törlését és helyette cégkaput hoztak létre 2024. március 7-én, amit követően a törzskönyvi bejegyzés módosítása iránti kérelmet is elfogadta a MÁK.**

Eredménytelennek bizonyultak azonban azok a megkeresések, amelyeket a jegyző küldött a korábbi elnök részére, annak érdekében, hogy küldje meg a Polgármesteri Hivatalnak a Nemzetiségi Önkormányzat bankszámla kivonatait. A jegyző kéréseit a panaszos figyelmen kívül hagyta, emellett a korábbi képviselőtársaival sem kommunikált.

Tájékoztatást kaptunk a jegyzőtől arról is, hogy **a Nemzetiségi Önkormányzat gazdálkodásával** kapcsolatban 2023-ban merült fel probléma, ezért a korábbi jegyző **belső ellenőrzés** elvégzését kezdeményezte. A belső ellenőrzés **számos problémát és hiányosságot tárt fel,** így például a pénztárosi feladatok ellátására nem kaptak írásbeli megbízást az e feladatot ellátó nemzetiségi önkormányzati képviselők, felelősségvállalási nyilatkozattal nem rendelkeztek, a készpénz tárolásának körülményeit nem szabályozták, a készpénz tárolásának helye, biztonságos őrzésének feltételeit nem határozták meg, hiányoztak az utalványozói

aláírások az utalványrendeletekről. A lefolytatott ellenőrzés **779.880 forint hiányt tárt fel a Nemzetiségi Önkormányzat pénztárában.** Megállapítást nyert az is, hogy a Nemzetiségi Önkormányzat **pénzkezelésének folyamatai nem voltak megfelelően szabályozva** (a testület külön pénzkezelésre vonatkozó szabályzattal nem rendelkezett és a települési önkormányzat pénzkezelési szabályzata sem került kiterjesztésre a működtetésre) **és nem álltak összhangban a hatályos jogszabályokkal,**⁴ ezért az ellenőrzési vezető **pénzkezelési szabályzat elkészítését** javasolta a Nemzetiségi Önkormányzatnak.

Az ellenőrzés továbbá azt is megállapította, hogy a települési önkormányzat és a Nemzetiségi Önkormányzat között létrejött **közigazgatási szerződés (együtműködési megállapodás) nem rendelkezett a készpénzkezelés feladatainak ellátásáról,** ezért javaslatként rögzítették a szerződés **felülvizsgálatát** és a **készpénzkezelésre vonatkozó feladatok elosztásának pontos meghatározását.** Az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 6/C. § (2) bekezdés b) pontja szerint a helyi nemzetiségi önkormányzat bevételeivel és kiadásaival kapcsolatban a tervezési, gazdálkodási, ellenőrzési, finanszírozási, adatszolgáltatási és beszámolási feladatok ellátásáról a helyi nemzetiségi önkormányzattal kötött **szerződés alapján az az önkormányzati hivatal gondoskodik,** amelyik a helyi nemzetiségi önkormányzat székhelye szerinti helyi önkormányzat önkormányzati hivatali feladatait ellátja.

Mindezekon túl megállapította a belső ellenőrzés, hogy **a készpénzkezelési szabályzat hiánya miatt nem lehetett ellenőrizni a házipénztár működését sem.** Ezzel kapcsolatban felhívták a figyelmet arra, hogy a pénzkezelési szabályzat elkészítése után **rendszeresen ellenőrizni kell** a házipénztár működését, mely elősegíti, hogy az esetleges eltéréseket vagy hiányokat időben észleljék, és ezeket megfelelően kezeljék. Rögzítették, hogy a Nemzetiségi Önkormányzat a javasolt intézkedések végrehajtásával tudja biztosítani a hatékony és szabályszerű készpénzkezelést.

A jegyző tájékoztatott arról, hogy megküldték az ellenőrzésről készült jegyzőkönyvet, majd az intézkedési tervet is a korábbi elnöknek, aki sem az ellenőrzésen, sem az egyeztetéseken nem jelent meg. **A települési önkormányzat részéről ezt követően került sor a fent hivatkozott feljelentés – ismeretlen tettes elleni – megtételére. A nyomozás a jegyzőtől kapott válasz idején még folyamatban volt.**

2.1.6. Együtműködés a két önkormányzat között

A rendelkezésünkre bocsátott információk szerint **a korábbi jegyző és a jelenlegi jegyző is részt vett és részt vesz a Nemzetiségi Önkormányzat képviselő-testületi ülésein,** és amennyiben törvénysértést tapasztalt, jelzéssel élt, illetve a szükséges intézkedéseket megtette.

A jelenlegi jegyző **megítélése szerint jó az együtműködés a települési önkormányzat és a Nemzetiségi Önkormányzat között,** mindkét fél törekszik a településen élők érdekeit szem előtt tartó célkitűzések megvalósítására.

⁴ Az államháztartás számviteléről szóló 4/2013. (I.11.) Korm. rendelet (Áhsz.) 50. § (1) A költségvetési és a pénzügyi számvitel alkalmazásával kapcsolatos sajátos szabályokat, előírásokat, módszereket a számviteli politikában kell rögzíteni. A számviteli politika az Szt. 14. § (5) bekezdése szerinti szabályzatokból és a (7) bekezdés szerint szabályozandó más kérdéseket rögzítő dokumentumból áll. A számviteli politika elkészítéséért, módosításáért a 31. § (1) bekezdése szerinti személyek felelősek.

A számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (Szt.) 14. § (5) A számviteli politika keretében el kell készíteni: a) az eszközök és a források leltárkészítési és leltározási szabályzatát; b) az eszközök és a források értékelési szabályzatát; c) az önköltségszámítás rendjére vonatkozó belső szabályzatot; d) a pénzkezelési szabályzatot.

Álláspontja szerint viszont a testület korábbi elnöke azzal, hogy egy éven át nem vett részt a Nemzetiségi Önkormányzat képviselő-testületének munkájában, nem képviselte a településen élő roma nemzetiségi közösség érdekeit, ezáltal **csorbította a roma közösség tagjainak, illetve választópolgárainak nemzetiségi önkormányzathoz való jogát is.** Hangsúlyozta, hogy az elnök **nagymértékben akadályozta a Nemzetiségi Önkormányzat működését** azzal, hogy nem adta át a bélyegzőt, továbbá nem járult hozzá, hogy az elnökhelyettes vagy más nemzetiségi önkormányzati képviselő hozzáférjen a nemzetiségi önkormányzat bankszámlájához. Az elnök mandátumának megszüntetését követően a Nemzetiségi Önkormányzat nem tudott megfelelően működni, mivel az elnök megtagadta a hivatali kapu hozzáférés átadását, az elnök személyében történt változást így nem tudták bejelenteni a törzskönyvi nyilvántartásban, és addig a folyószámlájukat vezető pénzügyintézetnél sem tudtak módosítást kezdeményezni, **mindennek következtében a Nemzetiségi Önkormányzatnak visszafizetési kötelezettsége keletkezett** a 2021. évi feladatalapú támogatás egy részének (338.452 forint), a 2022. évi feladatalapú támogatás teljes egészének (887.456 forint), és a 2023. évi működési támogatás egy részének (453.708 forint) tekintetében.

A jegyző **összegzésként kifejtette**, hogy a megkeresésünket megelőző hónapokban a Nemzetiségi Önkormányzat képviselőivel együttműködve **folyamatosan arra törekedtek, hogy működőképpé tegyék a roma nemzetiségi önkormányzatot és segítsék a településen élő roma nemzetiséget.** A jegyző hangsúlyozta, bízik abban, hogy az új hivatali kapu létrejöttével, valamint az elnök személyében bekövetkezett változás hivatalos szerveknél történő átvezetésével, újra egy hatékony és működőképes roma nemzetiségi önkormányzat tevékenykedhet Bagamér településen.

2.2. A Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatal válasza

2.2.1. A képviselői mandátum megszűnése

A Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatal vezetője válaszában szintén megerősítette, hogy a Nemzetiségi Önkormányzat 2023. december 14. napján tartott, zárt képviselő-testületi ülésén a 35/2023. (XII. 14.) határozatában a nemzetiségi önkormányzat **elnökének képviselői mandátuma megszűnéséről** döntött az Njtv. 102. § (1) bekezdés j) pontja alapján.

Az elnök 2023. december 17. napján hivatalukhoz érkezett beadványának kivizsgálása ügyében a kormányhivatal 2023. december 21. és 2024. január 22. napján arról **tájékoztatta az elnököt**, hogy a határozat érdemi vizsgálatában a Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatal törvényességi felügyeleti hatásköre kizárt, az elnök **a határozatot annak közlésétől számított tizenöt napon belül közigazgatási perben, bíróság előtt támadhatja meg.**

Bagamér Nagyközségi Önkormányzat jegyzője tájékoztatta a kormányhivatalt, hogy **az elnök keresetlevelet nyújtott be a bírósághoz a határozat felülvizsgálata iránt.** A Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatal információi szerint, **a válaszadás idején a bírósági eljárás még folyamatban volt.**

2.2.2. A képviselő-testületi ülések összehívása

A 2023. évi **képviselő-testületi ülések meghívóinak kézbesítését** hiányoló, illetve ezt sérelmező panasz ügyében a Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatal 2024. január 5-én **információkéréssel fordult a jegyző felé**, aki a megkeresésre január 10-én kelt levelében

válaszolt. A jegyző arról adott tájékoztatást, hogy a korábbi években mindig a panaszos, mint elnök hívta össze a testületet és saját maga küldte ki a meghívókat a képviselők részére. Tekintettel arra, hogy **a panaszos végezte el a meghívók átadását, a jegyző nem rendelkezett információval a kézbesítés módjáról.** A jegyzői tájékoztatás kitért a képviselők elmondása szerinti gyakorlatra, mely szerint **az elnök személyesen adta át** részükre **a meghívókat.**

A jegyző arról is tájékoztatta a kormányhivatalt, hogy a 2023. december 14-i ülésre szóló meghívókat az elnökhelyettes vitte el a képviselőknek és a jegyzőnek is, aki felhívta az elnökhelyettes figyelmét, hogy a zárt ülésre szóló meghívót a panaszos részére kézbesíteni kell. Az elnökhelyettes – az elnök elérhetetlenségére és az együttműködés hiányára hivatkozva – megkérte a jegyzőt, hogy a meghívót és az előterjesztést elektronikus úton ő küldje meg a panaszos részére, amelynek a jegyző eleget tett.

A kormányhivatal értesült arról is, hogy az Ör. 60. § (3) bekezdése alapján **a nemzetiségi önkormányzat igénye szerint látja el a Polgármesteri Hivatal a testületi működés postai, kézbesítési, gépelési, sokszorosítási stb. feladatait,** mivel a meghívók postázását a nemzetiségi önkormányzat egyszer sem kérte, ezért ezekről a hivataluk nem gondoskodott.

A Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatal **törvényességi felügyeleti vizsgálata nem állapított meg jogsértést az ülések összehívásával, a meghívók kézbesítésével kapcsolatos szabályozásban, illetve gyakorlatban.** Megállapították, hogy a kormányhivatalhoz felterjesztett jegyzőkönyvek minden esetben tartalmaztak meghívót.

2.2.3. A nemzetiségi önkormányzat helyiséghasználata

A helyiséghasználattal összefüggésben a kormányhivatal a megkeresésünkre azt a tájékoztatást adta, hogy a települési önkormányzat és a Nemzetiségi Önkormányzat által megkötött együttműködési megállapodás alapján a települési önkormányzat 2023. február 15-től a **Bagaméri Polgármesteri Hivatal Bagamér, Kossuth u. 7. szám alatti épületében az ügyfélszolgálati helyiségben és a tanácsteremben biztosította** a Nemzetiségi Önkormányzat helyiséghasználatát, és a működéshez szükséges feltételeket, a helyiség infrastruktúrájához tartozó rezsiköltségeket és fenntartási költségeket. **A Nemzetiségi Önkormányzat által korábban évekig használt, Bagamér, Rákóczi u. 9. szám alatti önálló épületet a települési önkormányzat értékesítette.**

A Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatal 2023. július 31-én kelt **törvényességi felügyeleti intézkedésében javasolta annak megfontolását, hogy önálló helyiséget biztosítsanak a Nemzetiségi Önkormányzat részére.** 2023 októberében a jegyző arról informálta a kormányhivatalt, hogy erre pénzügyi forrás hiányában nem volt lehetőség.

2024. február 13-án a Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatal **ismételt tájékoztatást kért** a jegyzőtől **az önálló helyiséghasználatra** vonatkozóan. A jegyző jelezte, hogy 2024. január 2-től Bagamér, Kossuth u. 7. szám alatt a Polgármesteri Hivatalhoz tartozó épület **önálló helyiségében biztosítják** a Nemzetiségi Önkormányzat helyiséghasználatát.

A megváltozott helyiséghasználati körülményre tekintettel a kormányhivatal szakmai segítségnyújtás keretében felhívta a települési önkormányzat figyelmét a válaszadáskor hatályos együttműködési megállapodás módosításának szükségességére.

2.2.4. Bélyegzőhasználatra, képviselői tiszteletdíjakra vonatkozó szabályozás

A Nemzetiségi Önkormányzat bélyegzőhasználatának kérdése kapcsán (2023. augusztus 31-én kelt beadványában a panaszos azt sérelmezte, hogy az elnökhelyettes nem az 1., hanem a 2. számú bélyegzőt használta) a Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatal törvényességi felügyeleti vizsgálata megállapította, hogy a nemzetiségi önkormányzat működéséhez szükség volt a SZMSZ 1. mellékletében szereplő **2. számú bélyegzőre**, mivel az **1. számú bélyegzőt** az elnöki tevékenységében akadályozott **elnök nem adta át** az elnökhelyettesnek.

A kormányhivatal 2023. július 31. napján **szakmai segítségnyújtással élt a bélyegzőhasználati szabályzat és bélyegző nyilvántartás hiányával kapcsolatban** a nemzetiségi önkormányzat elnöke felé, a szakmai segítségnyújtásban meghatározott teljesítési határidőt két alkalommal kellett meghosszabbítaniuk, melynek eredményeként végül **a jegyző 2024. február 16. napján arról tájékoztatta** a Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatalt, hogy **a nemzetiségi önkormányzat 2024. január 29. napján megtartott nyilvános ülésén a 7/2024. (I. 29.) határozatával elfogadta a bélyegzőhasználati szabályzatot.**

A nemzetiségi önkormányzati képviselők tiszteletdíjának csökkentésével és megvonásával kapcsolatos panasszal összefüggésben a kormányhivatal törvényességi felügyeleti jogkörében **megvizsgálta** a Nemzetiségi Önkormányzat 10/2023. (II. 14.) számú határozatával módosított SZMSZ **81. pontjában**⁵ foglalt rendelkezést. A törvényességi vizsgálat keretében kiemelte, hogy az Njtv. 153. § (1) bekezdése szerint, ahol az Njtv. eltérően nem rendelkezik, a nemzetiségi önkormányzatokra és az átalakult nemzetiségi önkormányzatokra **alkalmazni kell a helyi önkormányzatokra vonatkozó jogszabályokat**, az adósságrendezésre vonatkozó rendelkezések kivételével.

Az Mötv. 33. §-a pedig kimondja, hogy **a kötelezettségeit megszegő önkormányzati képviselő** megállapított tiszteletdíját, természetbeni juttatását a képviselő-testület – a szervezeti és működési szabályzatában meghatározottak alapján – **legfeljebb tizenkét havi időtartamra csökkentheti, megvonhatja.** Ismételt kötelezettségszegés esetén a csökkentés vagy a megvonás újra megállapítható.

Az idézett törvényi rendelkezések **a kötelezettségeit megszegő nemzetiségi önkormányzati képviselővel szemben is lehetővé teszik** – az SZMSZ-ben meghatározottak alapján – **a tiszteletdíj legfeljebb tizenkét havi időtartamra történő csökkentését vagy megvonását**, ismételt kötelezettségszegés esetén a csökkentés vagy megvonás ismételt megállapítását.

Mindezek alapján **a törvényességi vizsgálat nem tárt fel jogsértést** a tiszteletdíj megvonásának, csökkentésének szabályozása kapcsán, amelyről két alkalommal is tájékoztatták (2023. június 29-én és 2023. július 7-én kelt levélben) a korábbi elnököt.

A Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatal a megkeresésre válaszolva arról is tájékoztatást adott, hogy a hozzájuk felterjesztett jegyzőkönyvek alapján **2023-ban nem történt tiszteletdíj kifizetés a Nemzetiségi Önkormányzat számlájáról.**

⁵ Bagamér Nagyközség Roma Nemzetiségi Önkormányzat Szervezeti és Működési Szabályzata VII. fejezet A tiszteletdíj 81. pont: A helyi nemzetiségi önkormányzat testülete az elnökének, elnökhelyettesének, tagjának, valamint az általa létrehozott bizottság elnökének és tagjának – a saját költségvetése terhére, nemzetiségi közfeladat-ellátás veszélyeztetése nélkül – tiszteletdíjat, természetbeni jutatást állapíthat meg. Annak a képviselőnek, aki a testület munkájában fél évig nem vesz részt és a rábízott feladatokat nem hajtja végre, a távolmaradását igazolható módon nem menti ki, a tiszteletdíját a nemzetiségi képviselő-testület fél évre 50 %-kal csökkentheti, vagy teljes egészében megvonhatja.

2.2.5. A nemzetiségi önkormányzat gazdálkodása

A Nemzetiségi Önkormányzat 2023. évi pénzfelhasználásával kapcsolatban a kormányhivatal a jegyzőtől értesült (2023. június 16-án kelt tájékoztatás) arról, hogy a Nemzetiségi Önkormányzat **nem fogadta el határidőben** – 2023. május 31-ig – a **zárszámadást**,⁶ és a 2023. évi szabályos pénzfelhasználás ellenőrzése érdekében **belső ellenőrzési vizsgálatot** rendelt el. A kapott információk alapján a kormányhivatal 2023. július 3-án **törvényességi felhívással élt a Nemzetiségi Önkormányzat elnöke felé a 2022. évi zárszámadás elfogadásának elmulasztása miatt**. Tájékoztatást kért továbbá a jegyzőtől, az elnöktől, és az elnökhelyettestől is az elkészült belső ellenőrzésben foglaltakkal kapcsolatban. A jegyző 2023. október 4-én arról informálta a kormányhivatalt, hogy a belső ellenőrzés megállapításai alapján, hűtlen kezelés gyanúja miatt, ismeretlen tettes ellen feljelentést tettek.

Újabb megkeresésünkre a kormányhivataltól tájékoztatást kaptunk arról, hogy időközben **a zárszámadást elfogadták, a települési önkormányzat pénzkezelési szabályzatát pedig kiterjesztették** a Nemzetiségi Önkormányzatra is. A rendelkezésünkre bocsátott dokumentumok szerint a települési önkormányzat – a Nemzetiségi Önkormányzat gazdálkodásával kapcsolatban már korábban észlelt problémák miatt – 2023 januárjától **valamennyi a gazdálkodással és pénzkezeléssel, ellenőrzéssel, integritással kapcsolatos szabályzatát is kiterjesztette** a testületre.

A jegyző azt is jelezte a kormányhivatal felé, hogy **indokoltnak tartja** az együttműködési megállapodás módosítását, és kezdeményezni fogja, hogy **a polgármesteri hivatal pénzügyi csoportja kezelje a Nemzetiségi Önkormányzat házipénztárát**, azzal, hogy a Nemzetiségi Önkormányzat pénzeszközei (így a folyószámlájukon tartott pénzeszszegek) feletti rendelkezési jog ne sérüljön.

2.2.6. A Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatal törvényességi felügyeleti tevékenysége

A Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatal megkeresésünkre adott válaszában **összegzőként hangsúlyozta**, hogy a kormányhivatalhoz címzett vagy másolatban megküldött

⁶ Njtv. 114. § (1) d) A helyi nemzetiségi önkormányzat át nem ruházható hatáskörében dönt költségvetéséről és zárszámadásáról.

Az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (Áht.) 91. § (3) A nemzetiségi önkormányzat és a társulás zárszámadásának megalkotására a 91. § (1) és (2) bekezdést kell alkalmazni a 26. § (1) bekezdésében meghatározott eltérésekkel, amely szerint költségvetési rendeleten **költségvetési határozatot** kell érteni, a **polgármester részére meghatározott feladatokat a nemzetiségi önkormányzat elnöke** vagy a társulási tanács elnöke látja el.

Áht. 91. § (1) A helyi önkormányzat költségvetésének végrehajtására vonatkozó zárszámadási rendelet tervezetét a jegyző készíti elő és a polgármester terjeszti a képviselő-testület elé úgy, hogy az a képviselő-testület elé terjesztését követő harminc napon belül, de legkésőbb a költségvetési évet követő ötödik hónap utolsó napjáig hatályba lépjen. A zárszámadási rendelet tervezetével együtt a képviselő-testület részére tájékoztatásul be kell nyújtani a kincstár 68/B. § szerinti ellenőrzése keretében a helyi önkormányzat éves költségvetési beszámolójával kapcsolatosan elkészített jelentését.

Áht. 91. § (2) A zárszámadási rendelettervezet előterjesztésekor a képviselő-testület részére tájékoztatásul a következő mérlegeket és kimutatásokat kell bemutatni: a) a 24. § (4) bekezdése szerinti mérlegeket, kimutatásokat azzal, hogy az előirányzat felhasználási terven a pénzeszközök változásának bemutatását kell érteni, b) a helyi önkormányzat adósságának állományát lejárata, a Gst. 8. § (2) bekezdése szerinti adósságot keletkeztető ügyletek, bel- és külföldi irányú kötelezettségek szerinti bontásban, c) a vagyonkimutatást, és d) a helyi önkormányzat tulajdonában álló gazdálkodó szervezetek működéséből származó kötelezettségeket, a részesedések alakulását.

elnöki beadványok alapján **a hatáskörébe tartozó kérdéseket megvizsgálta, és a szükséges intézkedéseket megtette**, amelyről a korábbi elnököt minden esetben tájékoztatták.

A kormányhivatal vezetője rögzítette azt is, hogy **a Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatal folyamatosan végzi a törvényességi felügyeleti tevékenységét**, és indokolt esetben megteszi a szükséges intézkedéseket, amelyeket **monitoring rendszerben** is nyomon követ.

III. A vizsgálat megállapításai

3.1. A hatáskör tekintetében

Az Alaptörvény 30. cikk (1) bekezdése szerint az alapvető jogok biztosa alapjogvédelmi tevékenységet lát el, eljárását bárki kezdeményezheti. Az Alaptörvény 30. cikk (2) bekezdése rögzíti, hogy az alapvető jogok biztosa az alapvető jogokkal kapcsolatban tudomására jutott visszasságokat kivizsgálja vagy kivizsgáltatja, orvoslásuk érdekében általános vagy egyedi intézkedéseket kezdeményez.

Az alapvető jogok biztosának és helyetteseinek feladat- és hatáskörét az Ajbt. határozza meg.

Az Ajbt. 18. § (1) bekezdése szerint az alapvető jogok biztosához bárki fordulhat, ha megítélése szerint hatóság tevékenysége vagy mulasztása a beadványt tevő személy alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár (a továbbiakban együtt: visszasság), feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási pert – már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

A rendelkezésünkre álló információkból kiderült, hogy az **ügyben az illetékes rendőrkapitányságon tett feljelentések alapján büntetőeljárás van folyamatban**, továbbá **a mandátum megszűnése kapcsán is bírósági eljárás indult**, ezért e tárgykörökben az Ajbt. 18. § (1) bekezdése, (3) bekezdés e) pontja és (7) bekezdése alapján hatáskörünk hiányáról tájékoztattuk a panaszost.

Az Ajbt. 18. § (1) bekezdés a)-c) pontjai alapján **a fővárosi és vármegyei kormányhivatal, a helyi önkormányzat és a nemzetiségi önkormányzat az alapvető jogok biztosa által vizsgálható hatóságnak minősül.**

Az Ajbt. 28. § (1) bekezdése szerint **a lefolytatott vizsgálatról jelentés készül.**

Az Ajbt. 3. § (2) bekezdés d) pontja szerint az alapvető jogok biztosának a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó helyettese figyelemmel kíséri a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak érvényesülését, és közreműködik az alapvető jogok biztosának vizsgálatában. Az Ajbt. 41. § (5) bekezdése rögzíti, hogy az alapvető jogok biztosa a kiadmányozási jogot a SzMSz-ben a helyettesekre átruházhatja.

Mindezek alapján **az alapvető jogok biztosa és a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó helyettese a jelentést közösen készítette el.**

3.2. Az alapvető jogok és elvek tekintetében

Az alapvető jogok biztosa és a biztoshelyettesek egy adott társadalmi probléma mögött álló összefüggésrendszer feltárása során alapjogi érveket sorakoztatnak fel, autonóm, objektív és neutrális módon járnak el.

Eljárásuk során következetesen, zsinórmértékként támaszkodnak az Alkotmánybíróság alapvető jogállami garanciákkal és az alapjogok tartalmával kapcsolatos korábbi elvi megállapításaira is, valamint – az ombudsmani jogvédelem speciális vonásainak megfelelően – alkalmazzák az alapjog-korlátozás alkotmányosságát megítélni hivatott egyes alapjogi teszteket.

Magyarország Alaptörvényének alkotmányos alapelvekkel és alapjogokkal kapcsolatos megfogalmazása nagyrészt megegyezik a korábbi Alkotmányban foglaltakkal. A normaszövegben előfordul részben eltérő fogalmazásmód, kiegészítés, kihagyás, de mindaddig, amíg az alkotmányértelmezési monopóliummal felruházott Alkotmánybíróság ellenkezően nem nyilatkozik – álláspontunk szerint – vélelmezendő, hogy az Alkotmány szövegéhez kapcsolódó korábbi alkotmánybírósági megállapításokra valamennyi alaptörvény-értelmezőnek, így az alapvető jogok biztosának és a nemzetiségi biztoshelyettesnek is figyelemmel kell lennie.⁷

Ennek megfelelően **az ombudsmani gyakorlatban továbbra is hivatkozási pontot jelent az egyes alkotmányos jogokat és követelményeket értelmező alkotmánybírósági esetjog.**

3.2.1. A jogállamiság elvéből levezethető jogbiztonság és az alkotmányos szervek közötti kölcsönös együttműködés követelménye

Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerint Magyarország független, demokratikus jogállam. Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata alapján ennek a jogállami minőségnek nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. Ahogyan arra az Alkotmánybíróság a 30/2012. (VI. 27.) AB határozatában felhívta a figyelmet, az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése és az Alkotmány 2. § (1) bekezdése azonosan deklarálja a jogállami klauzulát,⁸ ezért a kialakított alkotmánybírósági gyakorlat relevánsnak tekintendő.⁹

Az Alkotmánybíróság által gyakran hivatkozott tétel, hogy *„[a] jogbiztonság az állam – s elsősorban a jogalkotó – kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára”*.¹⁰

A testület állandó gyakorlata szerint **a jogállamiság elvéből folyó követelmény a közhatalom törvény alá rendeltsége.**¹¹ *„A jogállamiság egyik alapvető követelménye, hogy a közhatalommal rendelkező szervek a jog által meghatározott szervezeti keretek között, a jog által megállapított működési rendben, a jog által a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtik ki a tevékenységüket”*.¹²

A jogbiztonság követelménye nemcsak az egyes normák egyértelműségét követeli meg, hanem az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is, vagyis ezen alapelvnek a szabályozás szintjén és a jogalkalmazó szervek mindennapi gyakorlatában is érvényesülnie kell.¹³

⁷ Vö. 22/2012. (V. 11.) AB határozat, Indokolás [41] és 13/2013. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [32]-[34].

⁸ 30/2012. (VI. 27.) AB határozat, Indokolás [16].

⁹ Vö. 22/2012. (V. 11.) AB határozat, Indokolás [41] és 13/2013. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [32]-[34].

¹⁰ 9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992. 65.

¹¹ 8/2011. (II. 18.) AB határozat, ABH 2011. 79.

¹² 56/1991. (XI. 8.) AB határozat, ABH 1991. 456.

¹³ 9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 65-66., 38/2012. AB határozat, Indokolás [84], 3116/2016. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [24].

Fontos rámutatni, hogy az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében a „jogállamiság elvéből (...) is következik az [Alaptörvényben] szabályozott szerveknek az a kötelessége, hogy alkotmányos jelentőségű hatásköreiket jóhiszeműen, feladataik teljesítését kölcsönösen segítve, együttműködve gyakorolják”.¹⁴

A települési önkormányzatokat és nemzetiségi önkormányzatokat, mint alkotmányos szerveket terhelő együttműködési kötelezettség¹⁵ az Alkotmánybíróság megítélése szerint egyértelműen magában foglalja, hogy azok szükség esetén többszöri egyeztetéssel, a különböző érdekek kölcsönös figyelembevételével egyetértésre jussanak.¹⁶

A jogállamiság elvéből levezethető kölcsönös együttműködési kötelezettség ugyanakkor nem csupán a települési önkormányzatok és nemzetiségi önkormányzatok viszonyában áll fenn. Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján – analógiát alkalmazva – az alkotmányos kötelezettségből az alábbi elvek olvashatók ki.

A nemzetiségi önkormányzás zavartalanságának folyamatos fenntartása, feltételeinek biztosítása a nemzetiségi önkormányzat képviselő-testületének és az elnökének egyaránt alkotmányos kötelezettsége.

A képviselő-testület és az elnök közötti viszony tartós megromlása az Alkotmánybíróság megítélése szerint olyan **konfliktushelyzetet** eredményez, amely **megzavarja a nemzetiségi önkormányzás folyamatos fenntartását, feltételeinek biztosítását. A nemzetiségi önkormányzás gyakorlásának zavartalansága** a testület álláspontja szerint **megkívánja, hogy ne terheljék szükségtelen konfliktusok a képviselő-testület és az elnök kapcsolatát. A konfliktusok kezelése és megszüntetése az érintettek alkotmányos kötelezettsége.**¹⁷

3.2.2. A nemzetiségi közösségek önkormányzáshoz való joga

A Magyarországon élő nemzetiségek alapvető jogait az Alaptörvény XXIX. cikke határozza meg.

Az Alaptörvény XXIX. cikk (1) bekezdése szerint a Magyarországon élő nemzetiségek államalkotó tényezők. Minden, valamely nemzetiséghez tartozó magyar állampolgárnak joga van önazonossága szabad vállalkozáshoz és megőrzéséhez.

A nemzetiségek kiemelt jelentőségű alapjoga, hogy az Alaptörvény XXIX. cikk (2) bekezdése értelmében helyi és országos önkormányzatokat hozhatnak létre.

A nemzetiségi önkormányzatok létrehozásához való jog tartalmával az Alkotmánybíróság több alkalommal is foglalkozott. Működésének kezdeti időszakában elvi érveléssel mondta ki, hogy **a nemzetiségi önkormányzatok létrehozása szükséges előfeltétele annak, hogy a nemzetiségek államalkotó tényezői szerepüket betölthessék.**¹⁸ Az Alaptörvény **a nemzetiségi önkormányzatok** létrehozásának lehetőségével kifejezésre juttatja, hogy ezek a képviselői szervek **egyes közjogi jogosultságok alanyai lehetnek.**

Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a nemzetiségek számára biztosított jogok azokat a személyeket illetik meg, akik valamelyik nemzetiséghez tartoznak.¹⁹ **A Magyarországon élő nemzetiségek helyi és országos önkormányzatok létrehozásához való**

¹⁴ 8/1992. (I. 30.) AB határozat ABH 1992. 51. 54.; 657/B/2004. AB határozat, ABH 2009. 1692, 1702.

¹⁵ 657/B/2004. AB határozat, ABH 2009. 1692, 1702.

¹⁶ 792/B/1998. AB határozat, ABH 2004. 1255, 1261.

¹⁷ Vö. 18/2013. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [15].

¹⁸ 35/1992. (VI. 10.) AB határozat, ABH 1992. 205.

¹⁹ 45/2005. (XII. 14.) AB határozat, ABH 2005. 576.

jogát biztosító alaptörvényi megfogalmazás az Alkotmánybíróság álláspontja alapján *„kollektív természetű jogot tartalmaz, amelynek alanya a helyi önkormányzat létrehozását illetően az adott nemzetiségnek a településen élő része, míg az országos önkormányzat esetében az adott nemzetiség egésze”*.²⁰ Az adott szintű közösségek nemzetiségi önkormányzashoz való jogát választott képviselőik útján gyakorolják.²¹

Az Alkotmánybíróság megítélése szerint *„a nemzetiségi önkormányzati képviselő (...) a tevékenységét az adott nemzetiség érdekében végzi. [A] nemzetiségi önkormányzati képviselővel szemben alapvető követelmény, hogy megválasztóit lelkiismeretesen képviselje, kötelezettségeit maradéktalanul teljesítse. [A] képviselő alapvető kötelezettsége, hogy a képviselő-testületi, közgyűlési üléseken részt vegyen, mert csak ezáltal biztosított annak törvényes működése. (...) Ebből következően, ha e tevékenységének huzamos ideig nem tesz eleget, az általa képviselt nemzetiséget nem képviseli, érdekükben nem lép fel, tevékenységét (...) nem látja el, az Alkotmánybíróság szerint olyan kötelezettségbeli mulasztásnak tekinthető, melyből következően szükséges a megbízatás megszűnésének ipso iure megállapítása”*.²² „Az Alkotmánybíróság szerint az egy éven át tartó mulasztás kellően hosszú időtartamot jelent, így az ennek következtében bekövetkező megbízatás megszűnés nem jelenti a közhivatal viseléshez való jog aránytalan korlátozását.”²³

Az Alaptörvény XXIX. cikk (3) bekezdése alapján **a Magyarországon élő nemzetiségek jogaira vonatkozó részletes szabályokat sarkalatos törvény határozza meg.**

A jogalkotó a Njtv.-t kifejezetten az Alaptörvénynek a magyarországi nemzetiségek ügye iránt kinyilvánított felelősségvállalására figyelemmel alkotta meg.

A Njtv. célja, hogy a nemzetiségek sajátos, az Alaptörvényben alapvető szabadságjogokként általánosságban megfogalmazott egyéni és közösségi jogait részletezze, és széles körben biztosítsa.

A Magyarországon élő nemzetiségek önkormányzashoz való jogáról az Njtv. részletesen rendelkezik.

E körben szükséges végezetül rámutatni az alapjogok hatékony érvényesülését biztosító **állami intézményvédelmi kötelezettség** tartalmára is.

Az Alkotmánybíróság a 12/2004. (IV. 7.) AB határozatában korábbi döntéseire hivatkozva hangsúlyozta: *„Az állam kötelessége az alapvető jogok tiszteletben tartására és védelmére’ a szubjektív alapjogokkal kapcsolatban nem merül ki abban, hogy tartózkodnia kell megsértésüktől, hanem magában foglalja azt is, hogy gondoskodnia kell az érvényesülésükhöz szükséges feltételekről. Ennek érdekében a jogalkotó köteles olyan szabályozást alkotni, amely a lehető legnagyobb mértékben biztosítja az alapjogok érvényesülését”*.²⁴

Amint arra az Alkotmánybíróság már a 48/1998. (XI. 23.) AB határozatában is rámutatott: *„Az Alkotmány egyes esetekben nevesíti az intézményvédelmi kötelezéseket, másutt nem, előfordul az is, hogy éppen az alanyi jogi oldal marad háttérben; a megfogalmazás és a hangsúlybeli különbségek nem változtatnak azon, hogy az alapjogok egyaránt tartalmazzák a szubjektív jogokat és az objektív, ennél szélesebb állami kötelezéseket is”*.²⁵

²⁰ 41/2012. (XII. 6.) AB határozat, Indokolás [47].

²¹ 3237/2020. (VII.1.) AB határozat, Indokolás [47].

²² 3237/2020. (VII.1.) AB határozat, Indokolás [48].

²³ 3237/2020. (VII.1.) AB határozat, Indokolás [53].

²⁴ 12/2004. (IV. 7.) AB határozat, ABH 2004. 217, 225.

²⁵ 48/1998. (XI. 23.) AB határozat, ABH 1998. 333, 341.

3.3. Az ügy érdeme tekintetében

3.3.1. Jogszabályi háttér

Elsődlegesen fontosnak tartjuk áttekinteni az ügy szempontjából releváns, a nemzetiségi önkormányzatok működésével, feladatkörével, illetve az elnök jogaival és kötelezettségeivel összefüggő jogszabályi környezetet.

Az Njtv. 2. § 2. pontja értelmében a **nemzetiségi önkormányzat** törvényben meghatározott nemzetiségi közszolgáltatási feladatokat ellátó, testületi formában működő, jogi személyiséggel rendelkező, demokratikus választások útján az Njtv. alapján létrehozott szervezet, amely **a nemzetiségi közösséget megillető jogosultságok érvényesítésére, a nemzetiségek érdekeinek védelmére és képviseletére**, a feladat- és hatáskörébe tartozó nemzetiségi közügyek települési, területi vagy országos szinten történő önálló intézésére **jön létre. Nemzetiségi közügy** az Njtv. 2. § (1) bekezdés a)-b) pontjai alapján a) az Njtv.-ben biztosított egyéni és közösségi jogok érvényesülése, a nemzetiséghez tartozók érdekeinek kifejezésre juttatása – különösen az anyanyelv ápolása, őrzése és gyarapítása, továbbá a nemzetiségek kulturális autonómiájának a nemzetiségi önkormányzatok által történő megvalósítása és megőrzése – érdekében a nemzetiséghez tartozók meghatározott közszolgáltatásokkal való ellátásával, ezen ügyek önálló vitelével és az ehhez szükséges szervezeti, személyi és anyagi feltételek megteremtésével összefüggő ügy; b) a közhatalmat gyakorló állami és helyi önkormányzati szervekben, továbbá a nemzetiségi önkormányzati szervekben való nemzetiségi képviselethez és mindezek szervezeti, személyi és anyagi feltételeinek biztosításához kapcsolódó ügy.

Az Njtv. 10. § (1) bekezdése alapján **a nemzetiségi önkormányzatok alapvető feladata a nemzetiségi érdekek védelme és képviselete** a nemzetiségi önkormányzati feladat- és hatáskörének gyakorlásával. **A nemzetiségi önkormányzatok** törvényben meghatározott **jogaikat** az Njtv. 10. § (3) bekezdése értelmében **jóhiszeműen, a kölcsönös együttműködés elve alapján, rendeltetésüknek megfelelően gyakorolják.**

Az Njtv. 10. § (6) bekezdése rögzíti, hogy **a helyi önkormányzat szervezeti és működési szabályzata részletesen szabályozza** a helyi önkormányzat **képviselő-testülete feladatait** a településen, vármegyében működő a) **települési**, területi és országos nemzetiségi **önkormányzattal**, b) nemzetiségi egyesülettel **történő együttműködés során**, ideértve a javaslatok, kezdeményezések kezelését, a véleményezési és egyetértési jog gyakorlásának részletes rendjét.

A nemzetiségi önkormányzati szintek tekintetében az Njtv. 50. § a)-b) pontjai meghatározzák, hogy az egyes nemzetiségek közvetlen választással a községben, a városban és a fővárosi kerületben **települési**, a fővárosban és a vármegyében **területi** (helyi), valamint **országos** nemzetiségi önkormányzatot hozhatnak létre. Az Njtv. 51. § (1) bekezdés a) pontja szerint **a települési nemzetiségi önkormányzati képviselők száma** három fő, ha a nemzetiségi névjegyzékben szereplő választópolgárok száma a választás kitűzésének napján a településen kevesebb mint száz fő, a b) pont szerint pedig öt fő, ha a nemzetiségi névjegyzékben szereplő választópolgárok száma a választás kitűzésének napján a településen legalább száz fő.

Kiemelendő, hogy **a nemzetiségi önkormányzati jogok** az Njtv. 76. § (1) bekezdése alapján **a nemzetiséghez tartozó választópolgárok közösségét illetik meg, akik ezeket a jogaikat** törvényben meghatározott módon, **választott képviselőik útján gyakorolják.**

A nemzetiségi önkormányzati feladat- és hatáskörök az Njtv. 76. § (3) bekezdése szerint **a nemzetiségi önkormányzat testületét illetik meg, a nemzetiségi önkormányzatot az elnök képviseli.**

Az Njtv. 78. § (2) bekezdése értelmében **a nemzetiségi önkormányzatok** a feladat- és hatáskörükbe tartozó nemzetiségi közügyekben – a törvény keretei között – **önállóan** vagy **más szervekkel együttesen járhatnak el.** Mindemellett szabályozza az Njtv. 78. § (3) bekezdése azt is, hogy a nemzetiségi önkormányzat a nemzetiségi közügyek intézése során feladat- és hatáskörében eljárva határozatot hoz, önállóan igazgat, tulajdona tekintetében tulajdonosként jár el, **önállóan megalkotja költségvetését és ezen alapuló költségvetési gazdálkodást folytat.**

A helyi önkormányzatok és a nemzetiségi önkormányzatok viszonyrendszerének alapjaként az Njtv. 76. § (5) bekezdése rögzíti, hogy **a helyi önkormányzatok és a nemzetiségi önkormányzatok között nincs alá- és fölérendeltségi viszony.** A nemzetiségi önkormányzat azonban szorosan kapcsolódik a helyi önkormányzati rendszerhez, a helyi nemzetiségi önkormányzatok ugyanis sajátos helyzetben vannak, mert bár a nemzetiségi közügyeket érintő feladataikat az Njtv. meghatározza, és azok ellátásához állami támogatást is kapnak, önálló hivatal fenntartásához már nem rendelkeznek elegendő forrással. **A helyi nemzetiségi önkormányzat a helyi önkormányzat segítségével és támogatásával léphet fel eredményesen a nemzetiségi jogok minél teljesebb körű érvényesítése érdekében.**

Az Njtv. 88/A. §-a szerint nemzetiségi önkormányzat **működésének részletes szabályait a szervezeti és működési szabályzat** határozza meg. A szervezeti és működési szabályzat **rendelkezik** például a képviselő-testület üléseinek összehívásáról, vezetéséről, tanácskozási rendjéről, nyelvhasználatáról; a képviselőkre vonatkozó magatartási szabályokról, az ülés rendjének fenntartásáról és az annak érdekében hozható intézkedésekről; a nemzetiségi önkormányzat ülésének jegyzőkönyvéről, vezetésének nyelvéről, valamint fővárosi és vármegyei kormányhivatalnak való megküldéséről stb.

Az Njtv. 88. § (1) bekezdése értelmében **a nemzetiségi önkormányzat** az alakuló ülésén **választja meg** a testületének **tagjai közül az önkormányzat elnökét, elnökhelyettesét,** bizottsága tagjait, és akkor alkotja meg a szervezeti és működési szabályzatát, dönt továbbá a tiszteletdíjakról, illetményekről is. Az országos önkormányzat egy-négy elnökhelyettest választ. Az Njtv. 105. § (1) bekezdése szerint az alakuló ülésen a nemzetiségi önkormányzat képviselő-testülete, közgyűlése **a tagjai közül társadalmi megbízatású elnököt, az elnök helyettesítésére, munkájának segítésére társadalmi megbízatású elnökhelyettest választ.** Az országos nemzetiségi önkormányzat főállású elnököt és elnökhelyetteseket is választhat. Az országos nemzetiségi önkormányzat szervezeti és működési szabályzatában rögzíti az elnöki, elnökhelyettesi tisztség betöltésének módját.

Az Njtv. 89. §-a előírja, hogy a nemzetiségi önkormányzat képviselő-testülete, közgyűlése **szükség szerint, a szervezeti és működési szabályzatban meghatározott számú, de évente legalább négy ülést tart.** Az Njtv. 90. §-a kötelezettségként rögzíti **az elnök számára az ülés összehívását és vezetését. Akadályoztatása esetén e hatáskörét az elnökhelyettes,** több elnökhelyettes esetén az elnök által írásban kijelölt elnökhelyettes gyakorolja. Az elnöki és az elnökhelyettesi tisztség egyidejű betöltetlensége vagy tartós akadályoztatásuk esetén, illetve kijelölt elnökhelyettes hiányában a szervezeti és működési szabályzat rendelkezik az ülések összehívásának és vezetésének módjáról.

Főszabály szerint a testületi ülések nyilvánosak, de az Njtv. meghatározza, hogy mely esetekben lehet vagy kötelező zárt ülést²⁶ tartani.

A **nemzetiségi önkormányzati képviselőnek**, a nemzetiségi önkormányzat testületének tagjaként **fő kötelezettsége** az, hogy a nemzetiségi ügyekben **az adott nemzetiség érdekeit képviselje. Köteles továbbá részt venni a nemzetiségi önkormányzat testületi döntéseinek előkészítésében, a döntésben és a végrehajtás megszervezésében.**

A nemzetiségi önkormányzati képviselő jogait és kötelezettségeit az Njtv. 101. § (1) bekezdése a)-e) pontjai tartalmazzák. A **nemzetiségi önkormányzati képviselő**

a) a testületi ülésen az elnöktől, elnökhelyettestől, a bizottság elnökétől, a helyi önkormányzat jelen lévő képviselőjétől nemzetiségi önkormányzati ügyben felvilágosítást kérhet, amelyre az ülésen szóban, vagy legkésőbb tizenöt napon belül írásban érdemi választ kell adni,

b) kérésére írásbeli hozzászólását a jegyzőkönyvhöz kell mellékelni, kérésére véleményét szó szerint rögzíteni kell a jegyzőkönyvben,

c) megbízás alapján képviselheti a nemzetiségi önkormányzat testületét,

d) **köteles részt venni a testület munkájában,**

e) megbízatásának ideje alatt legalább egy alkalommal köteles részt venni a fővárosi és vármegyei kormányhivatal által szervezett ingyenes képzésen.

A nemzetiségi önkormányzati képviselő **megbízatása, jogai és kötelezettségei a megválasztásával keletkeznek, jogai és kötelezettségei a megbízatás megszűnésével szűnnek meg.**

A **megbízatás megszűnésének eseteit** az Njtv. 102. § a)-k) pontjai egyértelműen tartalmazzák. Az Njtv. 102. § j) pontja kimondja, hogy **a nemzetiségi önkormányzati képviselő megbízatása megszűnik**, ha a nemzetiségi önkormányzati képviselő annak az ülésnek az időpontjától számítva, amelyről első ízben távol maradt, **egy éven át nem vesz részt a képviselő-testület, közgyűlés ülésén.**

A **képviselő-testület, közgyűlés határozatban állapítja meg a képviselői megbízatás megszűnését.** Határozatát a döntéshozatalt követő munkanapon megküldi az érintett képviselőnek, a választási bizottságnak és a fővárosi és vármegyei kormányhivatalnak.

Az **elnök megbízatásának megszűnési eseteit** az Njtv. 108. § 1) bekezdés a)-h) pontjai sorolják fel, ezek közül a **b) pont** utal vissza a **képviselői megbízatás megszűnésére**, amely **az elnöki mandátum megszűnését is eredményezi.** Az eljárás vonatkozásában ebben az esetben szintén a képviselő-testület, közgyűlés határozatban állapítja meg az elnöki megbízatás megszűnését. Határozatát a döntéshozatalt követő munkanapon kell megküldenie az elnöknek, a választási bizottságnak és a fővárosi és vármegyei kormányhivatalnak.²⁷

²⁶ Njtv. 91. § (2) A testület zárt ülést tart a következő ügyekben: a) összeférhetetlenségi, b) méltatlansági, c) kitüntetési ügy tárgyalásakor, d) vagyonnyilatkozati eljárás és e) fegyelmi büntetés kiszabása során.

(3) A testület zárt ülést tarthat az érintett kezdeményezése alapján a) választás, b) kinevezés, c) felmentés, d) vezetői megbízás, megbízás visszavonása, e) fegyelmi eljárás megindítása, f) állásfoglalást igénylő személyi ügy tárgyalásakor.

(4) A testület zárt ülést rendelhet el, ha a nyilvános tárgyalás üzleti érdeket sértene.

(5) A testület zárt ülést tart, ha az e törvényben meghatározott eseteken túl törvény az ügyet érintően a nyilvánosságot kizárja.

(6) A zárt ülésen a nemzetiségi önkormányzat tagjai, települési szint esetén a 80. § szerinti megállapodásban megjelölt személy (jegyző vagy megbízottja), az országos szint esetén országos nemzetiségi önkormányzati hivatal vezetője, továbbá meghívása esetén az érintett és a szakértő vesz részt. Az érintett meghívását törvény kötelezővé teheti.

²⁷ Njtv. 108. § (1) Az elnök megbízatása megszűnik:

b) a képviselői megbízatás megszűnésével,

Az elnöki jogosultságokról és a nemzetiségi önkormányzat más szervekkel történő együttműködésének lehetőségeiről, illetve kereteiről – számos garanciális szabályt megfogalmazva – külön rendelkezik az Njtv.

A **települési nemzetiségi önkormányzat elnöke** az Njtv. 105. § (2) bekezdése alapján **tanácskozási joggal részt vesz** a települési önkormányzat képviselő-testületi, közgyűlési és bizottsági ülésén. Az Njtv. 105. § (3) bekezdése rögzíti, hogy **nemzetiségi önkormányzat elnöke** tanácskozási joga gyakorlása során **javaslatot tehet** a helyi önkormányzat feladatkörébe tartozó, a nemzetiségi jogokat közvetlenül érintő ügy megtárgyalására.

A **helyi önkormányzati képviselő-testület, közgyűlés, bizottság soron következő ülésén köteles a javaslatot, kezdeményezést megtárgyalni, a tárgybán döntést hozni, és annak eredményéről** a kezdeményezés, javaslat benyújtásától számított negyvenöt napon belül **értesíteni a nemzetiségi önkormányzatot**.

Amennyiben az Njtv. 105. § (3) bekezdésében meghatározott ügy megtárgyalására nem kerül sor, **a nemzetiségi önkormányzat** – a mulasztásról való tudomásszerzéstől számított harminc napon belül – a fővárosi és vármegyei kormányhivatal **törvényességi felügyeleti eljárását kezdeményezheti**. A nemzetiségi jogok sérelmére hivatkozással a nemzetiségi önkormányzat **közigazgatási pert indíthat**.

A **települési nemzetiségi önkormányzat elnöke** az Njtv. 105. § (4) bekezdése értelmében a fentiekén túl **jogosult** továbbá:

- a) **felvilágosítást kérni** a képviselő-testület szerveitől a nemzetiség helyzetét érintő, önkormányzati hatáskörbe tartozó ügyekben;
- b) feladata ellátásához szükséges **tájékoztatást, ügyviteli közreműködést igényelni** a képviselő-testület szerveitől;
- c) **kezdeményezni**, hogy a képviselő-testület saját hatáskörben tegye meg a szükséges intézkedéseket, hatáskör hiányában kezdeményezze a hatáskörrel rendelkező szerv intézkedését a nemzetiséget e minőségében érintő ügyekben.

Az Njtv. 105. § (5) bekezdése garanciális szabályként rögzíti, hogy **a helyi önkormányzat képviselő-testülete**, vagy annak szerve a kötelezettségei teljesítése során

- a) a testületi döntést igénylő kezdeményezést a soron következő testületi ülésen **érdemben megtárgyalja**, a nemzetiségi önkormányzat elnökének hozzászólását az ülésről készített jegyzőkönyvben rögzíti, és a testületi döntéséről írásban értesíti;
- b) a felvilágosítás-kérés, kezdeményezés alapján – annak kézhezvételétől számított harminc napon belül – **írásban, az ügy érdemében tájékoztatja a nemzetiségi önkormányzat elnökét a megtett intézkedésről**.

A **hivatkozott jogosultságok teszik lehetővé, hogy a nemzetiségi önkormányzat elnöke** a képviselő-testületi és bizottsági üléseken **a nemzetiségi közügyek intézése és a nemzetiségi jogok érvényesítése érdekében eredményesen fellépessen**.

A nemzetiségi érdekérvényesítés további hatékony eszköze a nemzetiségi önkormányzatokat megillető **véleményezési és egyetértési jog**. Az Njtv. és más jogszabályok több esetben is biztosítanak véleményezési és egyetértési jogot a nemzetiségi önkormányzatoknak,²⁸ ezek **célja, hogy a nemzetiségi önkormányzatok megkerülhetetlenek legyenek**, és az álláspontjukat a döntéshozó szervek kötelesek legyenek figyelembe venni az

(2) Az (1) bekezdés b) és e)-f) pontja esetén a képviselő-testület, közgyűlés határozatban állapítja meg az elnöki megbízatás megszűnését. Határozatát a döntéshozatalt követő munkanapon megküldi a) az elnöknek, b) a választási bizottságnak és c) a fővárosi és vármegyei kormányhivatalnak.

²⁸ Ld. különösen Njtv. 27. §, 35. §, 81-82. §, 118. §

összes olyan lényeges kérdésben, amelyek az általuk képviselt közösségeket érintik, vagy érinthetik, de az azokról történő döntések más szervek hatáskörébe tartoznak.

A települési önkormányzat főbb kötelezettségeit az Njtv. 80. § (1) bekezdése tartalmazza. **A települési önkormányzat, illetve az a hivatal, amelyik a helyi nemzetiségi önkormányzat székhelye szerinti helyi önkormányzat önkormányzati hivatali feladatát ellátja, biztosítja a helyi nemzetiségi önkormányzat részére az önkormányzati működés személyi és tárgyi feltételeit, szakmai segítséget nyújt, továbbá gondoskodik a működéssel kapcsolatos gazdálkodási és adminisztratív végrehajtási feladatok ellátásáról.**

Az önkormányzati **működés feltételei és az ezzel kapcsolatos végrehajtási feladatokat** az Njtv. 80. § (1) bekezdés a)-g) pontjai tartalmazzák:

a) a helyi nemzetiségi önkormányzat részére annak saját székhelyén havonta igény szerint, de legalább harminckét órában, az önkormányzati feladat ellátásához szükséges tárgyi, technikai eszközökkel felszerelt **helyiség ingyenes használata**, a helyiséghez, továbbá a helyiség infrastruktúrájához kapcsolódó rezsiköltségek és fenntartási költségek viselése;

b) a helyi nemzetiségi önkormányzat működéséhez (a testületi, tisztségviselői, képviselői feladatok ellátásához) szükséges tárgyi és személyi feltételek biztosítása;

c) a testületi ülések előkészítése, különösen a meghívók, az előterjesztések, valamint a testületi ülések jegyzőkönyvei esetében, továbbá a jegyzőkönyvek benyújtásában való közreműködés és valamennyi hivatalos levelezés előkészítése és postázása;

d) a testületi döntések és a tisztségviselők döntéseinek előkészítése, a testületi és tisztségviselői döntéshozatalhoz **kapcsolódó nyilvántartási, sokszorosítási, postázási feladatok ellátása;**

e) a helyi nemzetiségi önkormányzat működésével, **gazdálkodásával kapcsolatos nyilvántartási, adatszolgáltatási, iratkezelési feladatok** ellátása;

f) a jelnyelv és a speciális kommunikációs rendszer használatának biztosítása, és

g) **az a)-f) pontban meghatározott feladatellátáshoz kapcsolódó költségek viselése** a helyi nemzetiségi önkormányzat tagja és tisztségviselője telefonhasználata költségeinek kivételével.

Az Njtv. 80. § (2) bekezdése értelmében az (1) bekezdés szerinti kötelezettségének teljesítése érdekében **a helyi önkormányzat az erre vonatkozó írásbeli kezdeményezés kézhezvételétől számított harminc napon belül biztosítja a rendeltetésszerű helyiséghasználatot.** A települési önkormányzat a települési nemzetiségi önkormányzattal, a területi önkormányzat a területi nemzetiségi önkormányzattal a helyiséghasználatra, a további feltételek biztosítására és a feladatok ellátására vonatkozóan **közigazgatási szerződésben megállapodik.** A megállapodást szükség szerint, általános vagy időközi választás esetén az alakuló ülést követő harminc napon belül **felül kell vizsgálni.** **A helyi önkormányzat és a nemzetiségi önkormányzat a szervezeti és működési szabályzatában rögzíti a megállapodás szerinti működési feltételeket, a megállapodás megkötését, módosítását követő harminc napon belül.**

Ebben a megállapodásban rögzíteni kell az Njtv. 80. § (3) bekezdése szerint

a) a helyi önkormányzat és a helyi nemzetiségi önkormányzat költségvetésének előkészítésével és megalkotásával, valamint a költségvetéssel összefüggő adatszolgáltatási kötelezettségek teljesítésével, továbbá a helyi nemzetiségi önkormányzat **önálló fizetési számla nyitásával, törzskönyvi nyilvántartásba vételével és adószám igénylésével kapcsolatos határidőket és együttműködési kötelezettségeket, a felelősök konkrét kijelölésével,**

b) a helyi nemzeti önkormányzat **kötelezettségvállalásaival kapcsolatosan a helyi önkormányzatot terhelő** ellenjegyzési, érvényesítési, utalványozási, szakmai teljesítésigazolási feladatokat, **továbbá a felelősök konkrét kijelölését,**

c) a helyi nemzeti önkormányzat kötelezettségvállalásának a szervezeti és működési szabályzatban meghatározott szabályait, különösen az összeférhetetlenségi, nyilvántartási kötelezettségeket,

d) a helyi nemzeti önkormányzat **működési feltételeinek és gazdálkodásának eljárási és dokumentációs** részletszabályaival, a **belső ellenőrzéssel,** valamint az ezeket végző **személyek kijelölésének** rendjével, és az adatszolgáltatási feladatok teljesítésével kapcsolatos előírásokat, feltételeket.

Kiemelendő továbbá, hogy amennyiben a megállapodás megkötésére határidőben nem kerül sor, az Njtv. 80. § (6) bekezdése értelmében **a fővárosi és a vármegyei kormányhivatal eljárást folytat le,** ennek keretében **egyeztetést tart a felek között. Az egyeztetés eredménytelensége esetén** a nemzeti jogok sérelmére hivatkozással **a nemzeti önkormányzat közigazgatási pert indíthat.**

A települési nemzeti önkormányzat gazdálkodására vonatkozóan az Njtv. 132. § (1) bekezdése rögzíti, hogy **az önkormányzati gazdálkodás biztonságáért a képviselő-testület,** illetve a közgyűlés, **a szabályszerűségéért pedig az elnök felel.** A veszteséges gazdálkodás következményeiért a központi költségvetés nem tartozik felelősséggel. A nemzeti önkormányzat feladata a vagyonának nemzeti célú felhasználása, lehetőség szerinti gyarapítása.

Kötelezettségként írja elő az Njtv. 133. §-a, hogy **a nemzeti önkormányzatnak önálló pénzforgalmi számlát kell vezetnie.**²⁹ Ha a nemzeti önkormányzat a költségvetési évre vonatkozóan **nem rendelkezik elfogadott költségvetéssel, nem fogadja el** a költségvetési évet megelőző évre vonatkozó **zárszámadását** vagy államháztartási beszámolási kötelezettségének nem tesz eleget, az Njtv. 134. §-a alapján **a részére járó egyes támogatások folyósítása** az államháztartásról szóló törvényben meghatározottak szerint **felfüggesztésre kerül.**

Fontos kiemelnünk, hogy az Njtv. 140. § (1) bekezdése rögzíti, hogy az önkormányzat vagy a képviselő-testület, közgyűlés megbízatásának megszűnésével egyidejűleg az elnök megbízatása is megszűnik, azonban **az elnök elszámolási kötelezettséggel tartozik az önkormányzati vagyon, ezen belül az állami támogatás jogszerű és időarányos felhasználásáról az új képviselő-testületnek, közgyűlésnek.**

Ha az elnök megbízatása az önkormányzat vagy a képviselő-testület megbízatásának megszűnése nélkül szűnik meg, a fentiek szerint ugyanúgy terheli az elszámolási kötelezettség az újonnan megválasztott elnök felé, ha erre nem kerül sor, a képviselő-testület felé.

Az Njtv. 141. § (1) bekezdése szerint a leköszönő elnök a megbízatása megszűnését követő hatvan napon belül, **tisztségéből történő felfüggesztése esetén három napon belül átadja munkakörét az új elnöknek, vagy a szervezeti és működési szabályzatban kijelölt elnökhelyettesnek,** e tisztségek egyidejű betöltetlensége esetén az országos önkormányzati hivatal vezetőjének, települési vagy területi nemzeti önkormányzat esetén a fővárosi vagy

²⁹ Njtv. 133. § A nemzeti önkormányzat az önálló fizetési számla nyitása során a pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról szóló 2009. évi LXXXV. törvény 18. §-a szerinti feltételeket teljesíti azzal, hogy létrejöttének, illetve a nyilvántartásba vételére vonatkozó okmányok az illetékes választási bizottság igazolása, továbbá az alakuló ülés jegyzőkönyve minősül.

vármegyei kormányhivatalnak. A fővárosi vagy vármegyei kormányhivatal az új elnököt a megválasztását követő hatvan napon belül tájékoztatja az általa átvett dokumentumokról.

Kitér az Njtv. 141. § (2) bekezdése az együttműködési kötelezettségre is, mely szerint a leköszönő és az új elnököt (átvevőt) **együttműködési kötelezettség terheli a szabályszerű átadás- és átvétel, az ingó és ingatlan vagyon, a pénzeszközök és iratanyag átadásának és átvételének** – az államháztartás működési rendjére, a helyi önkormányzati iratkezelésre, valamint a polgármesteri munkakör átadására vonatkozó jogszabályok szerinti – **lebonyolításáért.**

Fontosnak tartjuk továbbá, hogy az ügy kapcsán a települési önkormányzat és a települési nemzetiségi önkormányzat együttműködésének kiemelt szerepére és kereteire, **a települési önkormányzat feladat- és hatáskörei** vonatkozóan is felhívjuk a figyelmet.

Az Alaptörvény 31. cikk (1) bekezdése kimondja, hogy Magyarországon **a helyi közügyek intézése és a helyi közhatalom gyakorlása érdekében helyi önkormányzatok működnek.**

A helyi önkormányzat feladat- és hatásköreit az Alaptörvény 32. cikk (2)-(3) bekezdései szerint **a képviselő-testület gyakorolja. A képviselő-testületet a polgármester vezeti.**

Magyarország helyi önkormányzatairól, azok feladat- és hatásköeiről az Alaptörvény 31. cikk (3) bekezdése értelmében az Mötv. rendelkezik.

Az önkormányzás meghatározó eleme a helyi közügyek intézése, a helyi közhatalom gyakorlása. Az Mötv. 4. §-a határozza meg, hogy a helyi közügyek alapvetően a lakosság közszolgáltatásokkal való ellátásához, valamint a helyi önkormányzás és a lakossággal való együttműködés szervezeti, személyi és anyagi feltételeinek megteremtéséhez kapcsolódnak.

Az önkormányzati feladat- és hatáskörökön belül megkülönböztetünk kötelező és önként vállalt feladatokat. Fontos és egyben garanciális szabály, hogy kizárólag törvény állapíthat meg kötelező feladat- és hatáskört a helyi önkormányzat számára. A helyi közügy, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok között **az Mötv. 13. § (1) bekezdés 16. pontja a nemzetiségi ügyeket** is felsorolja.

Az Mötv. 14. § (1) bekezdése szerint a 13. § (1) bekezdésében meghatározott feladatok ellátásának részletes szabályait, ha az Mötv. másként nem rendelkezik, jogszabályok tartalmazzák, így **a nemzetiségi ügyekre vonatkozó helyi önkormányzati feladatokat az Njtv. rögzíti.**

Az Mötv. 41. § (1) bekezdése és 65. §-a értelmében **a települési önkormányzat képviselő-testületét** annak elnökeként **a polgármester képviseli.**

Az ügy kapcsán fontos utalnunk **a fővárosi és vármegyei kormányhivatal által a helyi önkormányzatok és nemzetiségi önkormányzatok felett gyakorolt törvényességi felügyelet** tartalmára, terjedelmére is.

Az Alaptörvény 34. cikk (4) bekezdése alapján **a Kormány a fővárosi és vármegyei kormányhivatal útján biztosítja a helyi önkormányzatok törvényességi felügyeletét.**

Az Mötv. 132. § (2)-(4) bekezdései szerint a fővárosi és vármegyei kormányhivatal **törvényességi felügyeleti eljárásának célja** a helyi önkormányzat képviselő-testülete, bizottsága, részönkormányzata, polgármestere, főpolgármestere, vármegyei közgyűlés elnöke, társulása, jegyzője (a továbbiakban: érintett) **működése jogszerűségének biztosítása. A kormányhivatal törvényességi felügyeleti eljárásában vizsgálja az érintett a) működésének, döntéshozatali eljárásának; b) döntéseinek jogszerűségét; c) jogalkotási, továbbá jogszabályon alapuló döntési és feladatellátási kötelezettségének teljesítését. A**

kormányhivatal törvényességi felügyeleti eljárása nem terjed ki az érintett által hozott azon döntésekre, a) amelyek alapján munkaügyi vitának vagy közszolgálati jogviszonyból származó vitának; b) jogszabályban meghatározott bírósági vagy közigazgatási hatósági eljárásnak van helye; vagy c) amelyeket a képviselő-testület mérlegelési jogkörében hozott.

A fővárosi és vármegyei kormányhivatal törvényességi felügyeleti eszközeit az Mötv. 132. § (1) bekezdése tartalmazza.³⁰

Az Mötv. 133. § (1)-(3) bekezdései rendelkeznek a kormányhivatal információkérési, javaslattevési jogáról és a szakmai segítségnyújtásról. **A kormányhivatal** ennek keretében a helyi önkormányzat feladat- és hatáskörébe tartozóan az érintettől információt, adatot kérhet, **konzultációt kezdeményezhet**, amelyeknek az érintett a megadott határidőn belül köteles eleget tenni. **Javaslatlall élhet az érintett működésére, szervezetére, döntéshozatali eljárására vonatkozóan.** A javaslatot a helyi önkormányzat képviselő-testülete, illetve a társulási tanács köteles megtárgyalni és arról döntést hozni. A javaslat elutasításának indokát a helyi önkormányzat, illetve a társulási tanács köteles a kormányhivatallal ismertetni.

A kormányhivatal továbbá **szakmai segítséget nyújt az alkalmazandó jogszabályok tartalmával összefüggésben az érintett jogszerű működése céljából.**

A hivatkozott rendelkezések bemutatásán túl szükséges kiemelnünk azt is, hogy az Njtv. 146. § (1) bekezdése értelmében **a nemzetiségi önkormányzatok törvényességi felügyeletét a fővárosi és vármegyei kormányhivatal a helyi önkormányzatok törvényességi felügyeletének rendjével egyező tartalommal és módon látja el.**

3.3.2. A Nemzetiségi Önkormányzat működésével összefüggő nehézségek és a Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatal eljárásának vizsgálata

1. A panaszos képviselői mandátumának és ezzel együtt elnöki megbízatásának megszűnése kapcsán, a vizsgáltunk során még folyamatban lévő, azóta jogerős ítélettel zárult bírósági eljárásra tekintettel, azt érdemben **nem vizsgáltuk.** Ezzel összefüggésben kizárólag arra a kérdésre térünk ki, **hogy a nemzetiségi önkormányzat képviselő-testületi üléseire**

³⁰ Mötv. 132. § (1) A kormányhivatal a helyi önkormányzatok törvényességi felügyelete körében az Alaptörvényben meghatározott feladat- és hatáskörökön túl:

- a) törvényességi felhívással élhet;
- b) kezdeményezheti a képviselő-testület vagy a társulási tanács összehívását, valamint e törvényben meghatározott esetben összehívja a képviselő-testület vagy a társulási tanács ülését;
- c) javasolhatja a helyi önkormányzatok törvényességi felügyeletéért felelős miniszternek, hogy kezdeményezze a Kormánytól annak indítványozását, hogy az Alkotmánybíróság vizsgálja felül az önkormányzati rendelet Alaptörvénnyel való összhangját;
- d) az önkormányzati határozatot közigazgatási perben megtámadhatja;
- e) kezdeményezheti a határozathozatali, feladat ellátási kötelezettségét nem teljesítő helyi önkormányzattal szemben bírósági eljárás megindítását, a határozathozatal pótlásának elrendelését;
- f) javasolhatja a helyi önkormányzatok törvényességi felügyeletéért felelős miniszternek, hogy kezdeményezze a Kormánytól az Alaptörvénnyel ellentétesen működő képviselő-testület felosztatását;
- g) kezdeményezheti a helyi önkormányzatnak a központi költségvetés terhére nyújtott támogatások felülvizsgálatát a 117. § (1) bekezdés a) pontja szerinti támogatás esetében a kincstárnál, a helyi önkormányzatnak nyújtott költségvetési támogatás esetében a támogatónál;
- h) pert indíthat a sorozatos törvénysértést elkövető polgármester tisztségének megszüntetése iránt;
- i) fegyelmi eljárást kezdeményezhet a helyi önkormányzat polgármestere ellen és a polgármesternél a jegyző ellen;
- j) kezdeményezheti az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 68/B. §-a szerinti kincstári ellenőrzést;
- k) a j) pont szerinti kincstári ellenőrzés eredményétől függően kezdeményezheti a helyi önkormányzat gazdálkodását érintő vizsgálat lefolytatását az Állami Számvevőszéknél;
- l) törvényességi felügyeleti bírságot szabhat ki a helyi önkormányzatra vagy a társulásra az e törvényben meghatározott esetekben.

szóló meghívók kézbesítése hogyan történt, illetve milyen szabályozás vonatkozott az ülések összehívására. A panaszos a jegyzőnek írt és a Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatalnak továbbított beadványaiban ugyanis azt sérelmezte, hogy a 2023. évi ülésekre nem kapott meghívót, azokon ebből az okból nem vett részt és végső soron ezért szűnt meg a mandátuma.

A megkereséseinkre adott tájékoztatások szerint a **kormányhivatal törvényességi felügyeleti jogkörében** eljárva megvizsgálta egyrészt a Nemzetiségi Önkormányzat SZMSZ-ének **az ülés összehívásával és a meghívók kézbesítésével összefüggő szabályozását**, melynek eredményeként **nem állapított meg jogsértést**. Vizsgálta másrészt a kormányhivatalhoz felterjesztett jegyzőkönyvek tartalmát, amelyek mindegyikében szerepeltek a meghívók és a jelenléti ívek is. A jegyzőkönyvek mellett a 2024 januári jegyzői tájékoztatás is megerősítette a meghívók képviselők részére történt kiküldését.

A rendelkezésünkre bocsátott iratokból az állapítható meg, hogy **a korábbi és a jelenlegi jegyző elektronikus úton megküldte a panaszos részére a 2023. évi meghívókat és előterjesztéseket.**

A nemzetiségi önkormányzat képviselő-testületi üléseire szóló meghívók panaszos részére történő kézbesítésével összefüggésben a vizsgálatunk során alapvető jogokat vagy alkotmányos elveket sértő visszásságot nem tártunk fel.

A vizsgálatunk során ugyanakkor áttekintettük **az ülések összehívására vonatkozó szabályozást**, illetve az erre vonatkozó **helyi gyakorlatot**. A hivatkozott Nemzetiségi Önkormányzat SZMSZ 35. és 36. pontjai alapján a testületi ülést az önkormányzat **elnöke írásbeli meghívóval** hívja össze, amelyet az ülés **jegyzőkönyvéhez csatolni kell**, az írásbeli előterjesztésekkel együtt. Erre az iratok szerint sor került. Rendkívüli esetben személyesen, vagy telefonon is történhet a meghívás. **Az elnök akadályoztatása esetén az ülések összehívása az elnökhelyettes feladata**, mindkettőjük akadályoztatása esetén az elnök által kijelölt képviselő hívja össze az ülést. A Nemzetiségi Önkormányzat SZMSZ kézbesítésre vonatkozó 33. pontja értelmében a testületi ülés meghívóját a napirendi pontok írásos anyagaival együtt **úgy kell kézbesíteni, hogy azt a testület tagjai és a meghívottak legalább 5 nappal az ülés előtt megkapják.**

Mindkét tájékoztatás megerősítette azt **a kialakult gyakorlatot**, hogy **az elnök személyesen adta át a meghívókat a képviselők részére. A kézbesítésről azonban nem állt rendelkezésre igazolás vagy egyéb dokumentum. A korábbi, kialakult kézbesítési gyakorlatot követte 2023-ban az elnökhelyettes is.** Emellett 2023. május 31-én a jegyző e-mailen küldte el a zárszámadáshoz kapcsolódó anyagokat a panaszos részére, továbbá a 2023. augusztus 31-i ülésre, és a 2023. december 14-i ülésre vonatkozó meghívót és előterjesztést is a jegyző küldte ki, mivel az elnökhelyettes azt jelezte, hogy a nem tudja elérni a panaszost, illetve, hogy a panaszos levelet sem vesz át a képviselőtársaitól.

Az ügyben áttekintettük a két önkormányzat között létrejött és felülvizsgált **együttműködési megállapodást**, melyben az Njtv. vonatkozó előírásainak megfelelően szerepelnek azok a működési feltételek, amelyeket **a nagyközség önkormányzatának kell biztosítania a nemzetiségi önkormányzat részére.** A helyiséghasználat biztosítása mellett az 1) bekezdés c) pontja kimondja, hogy Bagamér Nagyközség Önkormányzata biztosítja a Nemzetiségi Önkormányzat részére **a testületi ülések előkészítését, különösen a meghívók, az előterjesztések**, valamint a testületi ülések jegyzőkönyvei esetében, továbbá a jegyzőkönyvek benyújtásában való közreműködést és **valamennyi hivatalos levelezés előkészítését és postázását ellátja.**

Megállapítottuk, hogy a korábban hatályos SZMSZ³¹ a Polgármesteri Hivatal kötelezettségeként írta elő a helyi nemzetiségi önkormányzat munkájának segítését. A Polgármesteri Hivatal feladataként jelölték meg a postai kézbesítési, gépelési, sokszorosítási feladatok ellátásában való közreműködést.

Álláspontunk szerint a meghívók kézbesítésére vonatkozó **kialakult gyakorlat** (a személyes átadás bármilyen hivatalos igazolás nélkül) **nem tekinthető alkalmasnak az iratok átadás-átvételének bizonyítása tekintetében.** Nincs összhangban az Njtv. 80. § (1) bekezdés c) pontjával sem, mely **a testületi döntések előkészítését** (ez alatt értendő különösen a meghívók, előterjesztések, jegyzőkönyvek, hivatalos levelezések előkészítése és postázása) **kifejezetten a települési önkormányzatra bízva, a nemzetiségi önkormányzat minél hatékonyabb és eredményesebb működésének megteremtése érdekében.** Megállapítható, **hogy e kialakult gyakorlat a jogállamiság elvéből levezethető jogbiztonságot, a nemzetiségi önkormányzathoz való jogot, különösen a nemzetiségi önkormányzati képviselők jogainak gyakorlását és kötelezettségeinek teljesítését érintő visszásság közvetlen veszélyével járhatott.**

2. A Nemzetiségi Önkormányzat korábbi elnöke által nemzetiségi önkormányzati mandátumának és ezáltal elnöki megbízatásának megszűnésével összefüggésben indított közigazgatási per kapcsán szükséges rámutatni az alábbiakra.

A Debreceni Törvényszék 2024. október 2-án kelt ítéletével elutasította a korábbi elnöknek a Nemzetiségi Önkormányzat határozatának hatályon kívül helyezését, illetőleg megsemmisítését kérő keresetét.

A bíróság döntésében kitért arra, hogy a közigazgatási per során **kizárólag jogszerűségi felülvizsgálatot végez,** és **kizárólag** akkor van lehetősége a keresettel támadott közigazgatási döntés hatályon kívül helyezésére, megsemmisítésére, ha egyértelműen bizonyítást nyer annak jogszabálysértő volta. **A Debreceni Törvényszék az ügyben jogsabálysértést ugyanakkor nem állapított meg.** Kimondta, hogy **a Nemzetiségi Önkormányzat határozatának alapjául szolgáló jogszabályi rendelkezés kógens.** **A jogalkotó kimentésre okot adó körülményt ezzel összefüggésben nem határozott meg,** ezért a nemzetiségi önkormányzati képviselő megbízatása a törvény erejénél fogva szűnik meg, amennyiben egy éven át folyamatosan nem vesz részt az üléseken. A bíróság rögzítette, hogy **az egy éves objektív határidő elmulasztása minden esetben a képviselői megbízatás megszűnését vonja maga után,** mindezért sem az egészségi állapotra, sem egyéb más indokra történő hivatkozás nem volt alkalmas annak alátámasztására, hogy az Nemzetiségi Önkormányzat jogszabálysértő módon állapította meg a korábbi elnök képviselői megbízatásának megszűnését. **A Debreceni Törvényszék a korábbi elnök keresetét mint alaptalant elutasította.**³²

3. A helyiséghasználat kérdéskörét tekintve az ügy előzményi iratait és információit is ismerve, illetve **évek óta figyelemmel kísérve** megállapítottuk, hogy a Nemzetiségi Önkormányzat által használt, **Rákóczi utca 9. szám alatti ingatlan értékesítését követően** Bagamér Nagyközség Önkormányzata 2023-ban akként nyilatkozott, hogy **nem tud önálló ingatlant biztosítani** a testület részére. A települési önkormányzat ezért a Nemzetiségi Önkormányzat részére havonta igény szerint, de legalább harminckét órában, az önkormányzati

³¹ Bagamér Nagyközség Önkormányzatának Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 7/2023. (VI. 26.) önkormányzati rendelete.

³² 101.K.700.309/2024/23., Indokolás [21]-[22], [26]-[27] és [32].

feladat ellátásához szükséges tárgyi, technikai eszközökkel felszerelt helyiség ingyenes használatát **Bagamér, Kossuth u. 7. szám alatti Bagaméri Polgármesteri Hivatal ügyfélszolgálati helyiségében és tanácstermében biztosította.**

Pozitívként értesültük a vizsgálatunk során arról, hogy Bagamér Nagyközség Önkormányzata **2024. január 2-ától** a Polgármesteri Hivatalhoz (ugyanúgy a Kossuth u. 7. szám alatt) tartozó épület **önálló helyiségében** tudja biztosítani a Nemzetiségi Önkormányzat helyiséghasználati jogát, amely a nemzetiségi jogok érvényesülését nagymértékben támogatja, illetve támogathatja.

Pozitívumnak tekinthető továbbá, hogy a Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatal is **folyamatosan figyelemmel kísérte** a Nemzetiségi Önkormányzat helyiséghasználatának kérdését, melynek keretében törvényességi felügyeleti intézkedésében – az ügy előzménye során általunk korábban megfogalmazott állásponttal egyezően – szintén **javasolta az önálló helyiség** biztosításának megfontolását a Nemzetiségi Önkormányzat részére.

Figyelemmel arra, hogy **a Nemzetiségi Önkormányzat helyiséghasználata** vizsgálatunk során **megnyugtatóan rendeződött**, a nemzetiségi önkormányzashoz való joggal összefüggő **viasságot nem tártunk fel.**

4. A nemzetiségi önkormányzati képviselők tiszteletdíjának csökkentésével és megvonásával kapcsolatos panasszal összefüggésben **egyetértünk a Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatal törvényességi felügyeleti vizsgálatának eredményével**, mely szerint a Nemzetiségi Önkormányzat SZMSZ VII. fejezet 81. pontja **jogszerűen tartalmazza** a panaszos által vitatott rendelkezést, azaz azt a szabályt, hogy annak a képviselőnek, aki a testület munkájában fél évig nem vesz részt és a rábízott feladatokat nem hajtja végre, távolmaradását igazolható módon nem menti ki, a tiszteletdíját a nemzetiségi képviselő-testület fél évre 50%-kal csökkentheti, vagy teljes egészében megvonhatja. Ezzel is ösztönözve a képviselőket a vállalt feladatuk elvégzésére és kötelezettségeik teljesítésére, nem utolsó sorban a testületi munkában való konstruktív részvételre. A kormányhivaltól érkezett információk szerint az ügyben **nem került sor tiszteletdíj csökkentésre vagy megvonásra**, sőt a tájékoztatásuk alapján 2023-ban tiszteletdíj kifizetés sem történt a nemzetiségi önkormányzat számlájáról.

Vizsgálatunk során rövid úton arról értesültünk a kormányhivaltól, hogy **2024 tavaszán a Nemzetiségi Önkormányzat úgy döntött, hogy kifizeti a panaszos korábbi tiszteletdíját.**

A nemzetiségi önkormányzat képviselők tiszteletdíját érintően a vizsgálatunk során alapvető jogokat vagy alkotmányos elveket sértő viasságot nem tártunk fel.

5. Fontos rámutatni, hogy a Nemzetiségi Önkormányzat gazdálkodásával kapcsolatban 2023-ban elrendelt **belső ellenőrzés is számos problémát és hiányosságot tárt fel.** Egyértelművé vált, hogy 2023-ban a nemzetiségi önkormányzat **pénzkezelésének folyamatait nem szabályozták megfelelően**, továbbá az **nem állt összhangban a hatályos jogszabályokkal.** A házipénztár nem működött, felelős személyek nem voltak kijelölve a feladatokra.

A vizsgálatunk során azt a tájékoztatást kaptuk a kormányhivaltól, hogy a helyzet megoldásaként **a települési önkormányzat pénzkezelési szabályzatát kiterjesztették a Nemzetiségi Önkormányzatra is.** A rendelkezésre álló tájékoztatások szerint a jegyző indokoltnak tartotta továbbá az együttműködési megállapodás módosítását is, azzal a

javaslattal, hogy a polgármesteri hivatal pénzügyi csoportja kezelje a Nemzetiségi Önkormányzat házipénztárát.

Megállapítható, hogy a **Nemzetiségi Önkormányzat** a megfelelő szabályzatok megalkotását elmulasztotta, továbbá azzal, hogy **Bagamér Nagyközség Önkormányzata** a gazdálkodással, ezen belül a pénzkezeléssel összefüggő problémákat csak a belső ellenőrzést követően tárta fel, **visszásságot okoztak a jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelményével, valamint a nemzetiségi önkormányzathoz való joggal összefüggésben.** Megállapítható ugyanakkor az is, hogy az önkormányzatok a vizsgálatunk ideje alatt **a felmerült problémákat már orvosolták**, továbbá időközben új települési önkormányzat és új települési roma nemzetiségi önkormányzat alakult, amelyek a gazdálkodás, a költségvetés, a pénzkezelés, az együttműködés kérdéseit és kereteit kötelesek áttekinteni, szükség esetén újra szabályozni.

6. A Nemzetiségi Önkormányzat korábbi elnökének tevékenységével összefüggésben megállapítható, hogy a korábbi elnök **a távolmaradását igazolta ugyan, és bizonyos formában felkérte az elnökhelyettest a helyettesítésre, a gyakorlatban azonban az elnöki feladatok ellátásához, a helyettesítéshez szükséges „eszközöket” nem adta át a helyettesének.** A kapott tájékoztatások szerint a hivatalos iratok hitelesítéséhez szükséges bélyegzőt **nem bocsátotta az elnökhelyettes rendelkezésére, valamint a Nemzetiségi Önkormányzat folyószámlájához sem adott hozzáférést számára.**

Észlelve a bélyegzőhasználattal kapcsolatos problémát a Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatal **szakmai segítségnyújtással élt a bélyegzőhasználati szabályzat és bélyegző nyilvántartás hiányával kapcsolatban** a Nemzetiségi Önkormányzat felé, majd a szakmai segítségnyújtásban meghatározott teljesítési határidőt két alkalommal meghosszabbította. Ennek eredményeként 2024 januárjában végül **a Nemzetiségi Önkormányzat bélyegzőhasználati szabályzatot fogadott el.**

Súlyosbította a helyzetet az, hogy a Nemzetiségi Önkormányzat, illetve annak képviseletében eljárva **az elnökhelyettes** a Nemzetiségi Önkormányzat meghatározott pénzügyi intézménynél vezetett folyószámlájához **nem fért hozzá.**

Az aláírási címpéldányhoz, a törzskönyvi bejegyzéshez, valamint a hivatali kapuhoz tartozó adatok és információk mind a korábbi elnökénél voltak, melyet vélhetően személyes konfliktusok okán nem adott át, illetve a szükséges felhatalmazásokat nem írta alá. **Mindezek ahhoz vezettek, hogy a Nemzetiségi Önkormányzatnak jelentős összegű visszafizetési kötelezettsége keletkezett** a 2021. évi feladatalapú támogatás egy részének, illetve a 2022. évi feladatalapú támogatás teljes egészének, valamint a 2023. évi működési támogatás egy részének tekintetében.

A rendelkezésünkre álló információkból egyértelműen rögzíthető, hogy **több hónapos ügyintézés után jegyzői segítséggel** sikerült elintézni a Nemzetiségi Önkormányzat számára a hivatkozott, működéshez szükséges hivatalos hozzáféréseket.

Fontos kitérnünk arra is, hogy **a konkrét eset egy speciális helyzetet, és kérdést vetett fel**, mely szerint mi történik akkor, ha egy nemzetiségi önkormányzat elnöke elnöki feladatairól átmenetileg lemond ugyan, kijelölve egyidejűleg a helyettesét, de a nemzetiségi önkormányzat működéséhez kapcsolódó (elsődlegesen például az anyagi forrásokhoz, támogatásokhoz való hozzáférést, adatokat, fontos információkat, jelszavakat stb.) jogosultságokat nem adja át, a gyakorlati működéshez segítséget nem nyújt, sőt elzárkózik a nemzetiségi önkormányzati képviselőkkel és a megbízott helyettesével történő együttműködéstől és párbeszédétől.

A vizsgált esetből az derült ki, hogy nem két önkormányzat – a települési és a települési nemzetiségi önkormányzat – közötti **együttműködési nehézség vált kritikussá, hanem a korábbi elnök magatartása okozott feszültséget a nemzetiségi önkormányzati képviselő-testületen belül.**

A konkrét esetben azt állapíthatjuk meg, hogy **a Nemzetiségi Önkormányzat képviselő-testülete és az elnök közötti viszony tartós megromlása olyan konfliktushelyzetet eredményezett, amely megzavarta a helyi nemzetiségi önkormányzás folyamatos fenntartását, feltételeinek biztosítását.**

Figyelemmel arra, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében meghatározott jogállamiság elvéből következik az Alaptörvényben szabályozott szerveknek az a kötelezettsége, hogy alkotmányos jelentőségű hatásköreiket, feladataik teljesítését kölcsönösen segítve, együttműködve gyakorolják, **a helyi nemzetiségi önkormányzás gyakorlásának zavartalansága azt kívánta volna meg, hogy ne terheljék szükségtelen konfliktusok a képviselő-testület és az elnök kapcsolatát.**

Megállapítható, hogy a korábbi elnök – Nemzetiségi Önkormányzat működését akadályozó – tevékenysége és mulasztása a jogállamiságból levezethető együttműködési kötelezettség követelményével összefüggő, valamint a nemzetiségi önkormányzáshoz való jogot sértő visszásságot eredményezett.

Szükséges rámutatni, hogy a vonatkozó jogszabályok **nem tartalmazzak rendelkezéseket az elnöki helyettesítés részleteinek tekintetében.** Nincs meghatározva a helyettesítés időtartama, vagy ha többször történik, ahogy az adott esetben is, akkor a helyettesítés gyakorisága, a helyettesítésre történő felhívás módja, formája stb., és **nem rendelkezik az Njtv. az elnökhelyettes képviseleti jogosultságáról** sem, ebből következően adott esetben a helyettesítés teljesítése során mindazon joggal és kötelezettséggel teljeskörűen bír, amellyel az elnök rendelkezik.

Az Njtv. 88. § (1) bekezdése az elnökhelyettesi tisztség létrejöttét határozza meg, amikor kimondja, hogy **az alakuló ülésen** választja meg a nemzetiségi önkormányzat **a testületének tagjai közül** az önkormányzat elnökét, **elnökhelyettesét.** Az Njtv. 105. § (1) bekezdésében kitér arra, hogy az alakuló ülésen a nemzetiségi önkormányzat képviselő-testülete a tagjai közül társadalmi megbízatású elnököt, **az elnök helyettesítésére, munkájának segítésére társadalmi megbízatású elnökhelyettest választ.** Az országos nemzetiségi önkormányzatoknál van lehetőség több, maximum négy elnökhelyettes választására.

Az Njtv. rögzíti azt, hogy **az elnököt megbízatása megszűnését követően, vagy a tisztségből történő felfüggesztése esetén** meghatározott határidőn belüli **elszámolási és munkakör-átadási kötelezettség, valamint együttműködési kötelezettség** is terheli.³³

³³ Njtv. 140. § (1) Az önkormányzat vagy a képviselő-testület, közgyűlés megbízatásának megszűnésével egyidejűleg az elnök megbízatása is megszűnik, azonban az elnök **elszámolási kötelezettséggel** tartozik az önkormányzati vagyon, ezen belül az állami támogatás jogszerű és időarányos felhasználásáról az új képviselő-testületnek, közgyűlésnek. Ha a képviselők száma a működéshez szükséges létszám alá csökken vagy nem alakul új képviselő-testület, közgyűlés, az elszámolási kötelezettség a települési és területi nemzetiségi önkormányzat esetén a fővárosi és vármegyei kormányhivatal, országos nemzetiségi önkormányzat esetén az országos önkormányzati hivatal felé áll fenn.

141. § (1) A leköszönő elnök a megbízatása megszűnését követő hatvan napon belül, tisztségéből történő felfüggesztése esetén három napon belül átadja munkakörét az új elnöknek, vagy a szervezeti és működési szabályzatban kijelölt elnökhelyettesnek, e tisztségek egyidejű betöltetlensége esetén az országos önkormányzati hivatal vezetőjének, települési vagy területi nemzetiségi önkormányzat esetén a fővárosi vagy vármegyei kormányhivatalnak. A fővárosi vagy vármegyei kormányhivatal az új elnököt a megválasztását követő hatvan napon belül tájékoztatja az általa átvett dokumentumokról.

Nem szabályozza azonban az Njtv. az elnök – **átmeneti vagy tartós – akadályoztatása** esetén történő **helyettesítés tartalmát**, illetve az erre **vonatkozó eljárást**, így a **feladatok, hatáskörök szabályszerű átadását-átvételét** sem, amely magában foglalja az esetleges pénzeszközök, iratanyagok – a vizsgált esetben a bélyegző, hivatalos hozzáférések – átadását-átvételét is.

Álláspontunk szerint a jogi szabályozás hiánya a jogállamiságból fakadó jogbiztonsággal összefüggésben idéz elő visszásságot, emellett a jogszabályi hiányosság a nemzetiségi önkormányzathoz való joggal összefüggő visszásság közvetlen veszélyét is magában rejt.

A konkrét esetet vizsgálva, az elnök az akadályoztatására hivatkozott, és ez alapján kérte fel helyettesítésre a képviselőtársát, a dokumentumok szerint elektronikus formában, a feladatok teljesítéséhez azonban a szükséges információkat és hozzáféréseket nem biztosította számára, amellyel a **Nemzetiségi Önkormányzat működését jelentősen elnehezítette, esetenként akadályozta.**

Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján az ehhez hasonló esetekben a **nemzetiségi önkormányzat képviselő-testületének a feladata kezdeményezni a konfliktushelyzet feloldására alkalmas eljárásokat.**

A vizsgált esetben az elnökhelyettes részéről a jegyzőtől történő segítségkérés, valamint a **kormányhivataltól kapott szakmai segítségnyújtás keretében történő együttműködés ennek tekinthető.**

A képviselő-testület **végül ahhoz az eszközhöz fordult**, hogy az elnök képviselői mandátumának megszűnéséről szóló döntést zárt ülésen megtárgyalta és ennek eredményeként **a mandátum megszűnését kimondó képviselő-testületi határozatát meghozta.**

Ehhez kapcsolódva jelezzük, hogy álláspontunk szerint a **települési önkormányzatnak és a törvényességi ellenőrzést ellátó vármegyei kormányhivatalnak is fontos szerepe van** az ehhez hasonló **konfliktusok és működési nehézségek megoldásában**, sokszor akár annyival, hogy magát az elnehezült helyzetet figyelemmel kíséri, és a lehető legtöbb szakmai segítséget nyújtja az érintett önkormányzatoknak, továbbá a nemzetiségi önkormányzati képviselőknek.

Pozitívan értékelhető, hogy a Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatal szakmai segítségnyújtás keretében, valamint törvényességi ellenőrzési jogkörében használt eszközeivel az érintettek részére az alkalmazandó jogszabályok tartalmával összefüggésben több alkalommal tájékoztatást nyújtott, illetve számos intézkedést tett, valamint monitoring rendszerében a Nemzetiségi Önkormányzat működését folyamatosan nyomon követte, követi.

Az AJB-1698/2023. számú korábbi jelentésünkben már utaltunk arra, és a konkrét esetben is szeretnénk felhívni az érintett szervek figyelmét, hogy **a helyi önkormányzatok és a nemzetiségi önkormányzatok közötti, illetve a képviselő-testületen belüli hatékony együttműködésnek** – az érintett szervek jóhiszemű és egymás feladat- és hatásköreit kölcsönösen tiszteletben tartó joggyakorlása esetén – **számos olyan, a vonatkozó jogszabályok keretein túlmutató formája lehet, amely az érintett nemzetiségi közösségek érdekeit figyelembe véve, azok jogainak hatékony érvényesülését szolgálhatja.**

(2) A leköszönő és az új elnököt (átvevőt) **együttműködési kötelezettség terheli** a szabályszerű átadás- és átvétel, az ingó és ingatlan vagyon, a pénzeszközök és iratanyag átadásának és átvételének – az államháztartás működési rendjére, a helyi önkormányzati iratkezelésre, valamint a polgármesteri munkakör átadására vonatkozó jogszabályok szerinti – lebonyolításáért.

Fontos jelezni, hogy **törvényességi felügyeleti jogkörében a fővárosi és vármegyei kormányhivatal** az Mötv.133. § (1)-(2) bekezdései és az Njtv. 146. § (1) bekezdésének együttes értelmezése alapján **a helyi önkormányzat és a nemzetiségi önkormányzat feladat- és hatáskörébe tartozóan konzultációt kezdeményezhet, továbbá javaslattal élhet az érintett működésére, szervezetére, döntéshozatali eljárására vonatkozóan**, amelyeknek az érintett a megadott határidőn belül köteles eleget tenni, a javaslatot köteles megtárgyalni és arról döntést hozni.

Mindezekből az következik, hogy a fővárosi és vármegyei kormányhivatalok is rendelkeznek a törvényességi felügyelet gyakorlása keretében olyan eszközökkel, amelyekkel elősegíthetik és támogathatják a helyi önkormányzatok és nemzetiségi önkormányzatok hatékony működését és együttműködését.

Összeségében, a rendelkezésre álló dokumentumok alapján megállapítható, hogy a Nemzetiségi Önkormányzat elnöki tisztsége átadásának rendezetlen feltételei, továbbá a testület gazdálkodásával összefüggő szabályzatok hiánya, a településen élő roma nemzetiségi közösséget megillető nemzetiségi önkormányzáshoz való joggal és nemzetiségi jogainak érvényesülésével, valamint a jogállamiság elvének követelményével összefüggésben visszásságot eredményeztek.

IV. Intézkedések

Figyelemmel arra, hogy **a sérelmezett helyzet megszüntetéséről Bagamér Nagyközség Roma Nemzetiségi Önkormányzata** Bagamér Nagyközség Önkormányzatával és a Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatallal együttműködve **a vizsgálatunk időszakában, saját hatáskörében eljárva intézkedett**, azaz gondoskodott a nemzetiségi önkormányzat folyószámlájához való hozzáférési jogosultság biztosításáról, valamint a bélyegzőhasználati szabályzat elfogadásáról, továbbá a pénzkezeléssel összefüggő **problémák kezeléséről**, illetve **Bagamér Nagyközség Önkormányzata biztosította a roma nemzetiségi önkormányzat önálló ingatlanban történő ingyenes helyiséghasználatát**, így az ügyben ezekkel összefüggésben külön intézkedés megfogalmazását **nem tartjuk indokoltnak.**

Jelentésünket elsősorban jelzésnek szánjuk, amelynek keretében arra hívjuk fel **Bagamér Nagyközség Önkormányzata polgármesterének és képviselő-testületének** figyelmét, hogy tegyenek meg mindent a nemzetiségi jogok helyi szintű, minél teljesebb körű érvényesítése érdekében. Fontosnak tartjuk felhívni az újonnan megalakult **Bagamér Nagyközség Roma Nemzetiségi Önkormányzata képviselő-testületének és elnökének** is a figyelmét azon kötelezettségeikre, amelyeket a helyi roma nemzetiségi közösség érdekében képviselőként vállaltak.

Mindezek mellett a felmerült visszásság megelőzése érdekében konkrét intézkedések megtételét is javasoljuk az alábbiak szerint.

1. Felkérjük a nemzetiségpolitikáért felelős miniszterelnök-helyettest, hogy az Ajbt. 37.§-a alapján – az Igazságügyi Minisztériummal, az Országgyűlés Magyarországi Nemzetiségek Bizottságával és az országos nemzetiségi önkormányzatokkal együttműködve – az Njtv. következő módosításánál fontolja meg a jogszabály kiegészítését és pontosítását a nemzetiségi önkormányzat elnökének – átmeneti vagy tartós – akadályoztatása esetén történő

helyettesítésének tartalmára, eljárásrendjére, kiemelten a feladatok, hatáskörök szabályszerű átadására-átvételére vonatkozóan.

2. Az Ajbt. 32.§ (1) bekezdése alapján felkérjük Bagamér Nagyközség jegyzőjét, valamint Bagamér Nagyközség Roma Nemzetiségi Önkormányzatának jelenlegi elnökét, hogy a roma nemzetiségi önkormányzat képviselő-testületi, valamint bizottsági üléseinek összehívására vonatkozó meghívók és a kapcsolódó dokumentumok kézbesítési gyakorlatát változtassa meg olyan formában, hogy az összhangban legyen az Njtv. 80. § (1) bekezdés c) pontjával, és egyidejűleg az átadás-átvétel megtörténtét is igazolja.

3. Felkérjük a Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatal vezetőjét az Ajbt. 31. § (1) bekezdése alapján, hogy

- továbbra is kísérje kiemelt figyelemmel Bagamér Nagyközség Roma Nemzetiségi Önkormányzatának működését a nemzetiségi jogok hatékony védelme érdekében;
- a rendelkezésére álló törvényességi felügyeleti eszközök hatékony és teljes körének alkalmazásával indokolt esetben lépjen fel a nemzetiségi jogok sérelmével járó esetleges visszasságok megelőzése és mielőbbi megszüntetése érdekében;
- törvényességi felügyeleti jogkörében eljárva az illetékességi területén működő nemzetiségi önkormányzatok saját működési nehézségeinek vagy a helyi önkormányzatok és a nemzetiségi önkormányzatok együttműködési problémáinak észlelése esetén a rendelkezésére álló eszközökkel – különösen egyeztetések, konzultációk szervezésével és szakmai segítség nyújtásával – tegye meg a szükséges intézkedéseket ezek orvoslása érdekében.

Budapest, 2025. az elektronikus dátumbélyegző szerint

Dr. Kozma Ákos

Dr. Szalayné Dr. Sándor Erzsébet